

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

వైశంపాయన మహర్షి జనమేజయ మహారాజుకు చెప్పిన మహా భారత కథను నైమిశారణ్యములో సత్రయాగ సందర్భములో సూతుడు అను పౌరాణికుడు శౌనకాది మహా మునులకు ఈ విధంగా చెప్పాడు. ధృతరాష్ట్రుడు సంజయుని చూచి "సంజయా! నా కుమారుని వద్దనుండి బయలు దేరిన అశ్వత్థామ మొదలగు రథిక త్రయము అక్కడి నుండి ఎక్కడకు వెళ్లారు? ఏమి చేసారు. వివరంగా చెప్పు." అని అడిగాడు. సంజయుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "మహారాజా! అశ్వత్థామ, కృపాచార్యుడు, కృతవర్తలు తమ తమ రథముల మీద దక్షిణ దిక్కుగా ఉన్న పాండవ శిబిరముల వంకకు బయలు దేరారు. ఆ సమయంలో పాండవ శిబిరంలో ఆనందోత్సాహాలు వెల్లివిరు స్తున్నాయి. అందరూ ఆడుతూ పాడుతూ సంతోషాంబుధిలో తేలియాడు తున్నారు. ఆ సమయంలో అక్కడకు పోతే వారి చేతిలో చావు తప్పదని రథిక త్రయము అక్కడి నుండి తూర్పుదిక్కుగా వెళ్లారు. కొంత దూరముపోయి ఒక కొలను వద్ద ఉన్న మర్రిచెట్టు కింద రథములు దిగారు. సాయం సంధ్యలు నిర్వర్తించారు. ఇంతలో చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. వారు ముగ్గురూ నేల మీద శయ్యలు ఏర్పాటుచేసుకొని మేను వాల్వారు.

కృపాచార్యుడు కృతవర్త నిద్రపోయారు. కాని అశ్వత్థామకు నిద్ర పట్ట లేదు. దిక్కులు చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆ మర్రి చెట్టుమీద ఎన్నో కాకులు గూళ్లు కట్టుకొని ఉన్నాయి. ఆ గూళ్లలో ఎన్నో కాకి పిల్లలు నిద్రిస్తూ ఉన్నాయి. ఆ సమయములో ఒక గుడ్లగూబ ఆ చెట్టుమీదవాలింది. గుడ్లగూబ కాకి గూళ్లను చూచింది. మెల్ల మెల్లగా చప్పుడు చేయకుండా ఆ కాకి గూళ్లను సమీపించింది. ఆ గుడ్లగూబ కొన్ని కాకుల పీకలు కొరికింది. మరి కొన్నింటిని కాళ్లు చేతులు విరుగగొట్టింది. కొన్నింటి రెక్కలు విరిచింది. వాటిపాట్లు చీల్చింది. ఆ ప్రకారంగా ఆ ఉలూకము నిద్ర పోతున్న ఆ కాకులను అత్యంత వేగంగా చంపింది. ఇది అంతా చూచాడు అశ్వత్థామ. అతని మెదడులో ఒక మెరుపులాంటి ఆలోచన తళుక్కుమని మెరిసింది. "ఆహా! నిద్రపోవునపుడు శత్రుసంహారం చెయ్యమని ఈ ఉలూకము నాకు చక్కని ఉపదేశమిచ్చినది. నేనుకూడా ఇదే విధంగా పాండవులను, పాంచాలురను నిద్రించు సమయమున దారుణంగా వధిస్తాను. పాండురాజు కొడుకులను, వారి కొడుకులను బంధు మిత్ర సమేతంగా వధిస్తానని కౌరవాధినాథునకు మాట ఇచ్చాను. ఇది నెరవేరాలంటే ఇది ఒకటే మార్గము. నేను ఒక్కడిని ఎలాంటి సైన్య సహాయమూ లేకుండా అత్యంత పరాక్రమ వంతులైన వారినం దరిసి సంహరించలేను. అది మంచిదికాదు.

ఏం మాత్రం సందేహించకుండా పాండవ శిబిరములు ప్రవేశించి ఆదమరిచి నిద్రబోవు పాండవులను, పాండవ పుత్రులను, వారి బంధు మిత్రులను, తుదముట్టిస్తాను. ఆ పని ఈరోజే చేయాలి. ఎప్పుడో చేసి ఏమి ప్రయోజనము. రారాజు మేనిలో ప్రాణములుండగనే అపాండవం చేసిన యడల రారాజు నిశ్చింతగా కన్నుమూస్తాడు. పాండవులను వారి బంధు మిత్రులను ఎలా చంపాలా అని ఆలోచిస్తున్న నాకు ఈ ఉలూకము కర్తవ్యపదేశము చేసినది.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

ఈ సమయములో ధర్మాధర్మ విచక్షణ పనికిరాదు. శత్రు సంహారము చేయునపుడు అధర్మం అని తలపక ఉపాయంతో కార్యం నెరవేర్చవలెను. అది శాస్త్రసమ్మతం కూడా. శత్రురాజులమీద దండెత్తినపుడు, శత్రురాజులు విడిచి చేసినపుడు, శత్రువులు ఇరుకు దారిలో వెళుతున్నపుడు, నిర్మించునపుడు శత్రువుల మీద పడి చంపడం శాస్త్రసమ్మతమని పెద్దలు చెబుతారు కదా! పైగా నేను క్షాత్రధర్మమును అంగీకరించాను. కాబట్టి నేను ఇలా చెయ్యడం తప్పుకాదు. అదియును కాక పాండవులు, భీష్ముని, ద్రోణుని, కర్ణుని చంపునపుడు ధర్మము పాటించి చంపారా! వారుఅధర్మము ను ఆశ్రయించినపుడు నేను మాత్రం ధర్మంగా ఎందుకు ప్రవర్తించాలి. కాబట్టి కల్కషహృదయులగు పాండవులను, వారి బంధుమిత్రులను నిద్రపోవునపుడు చంపడం రణ నీతి కాని నిందార్హము కాదు." అని తనలో తాను నిశ్చయించుకున్నాడు అశ్వత్థామ. వెంటనేతన మేనమామ అయిన కృపాచార్యుని, కృతవర్తను మే లొక్కలిపాడు. "మిత్రమా కృతవర్తా! మామా కృపాచార్యా! రారాజును ఒక్కడిని చేసి ఆ పాండవులు అధర్మంగా అతనిని కూలదోసారు. పదకొండు అక్షాహిణీల సైన్యమునకు అధిపతి అతి దీనుడై నేలమీద పడి ఉన్నాడు. ఆ పాపాత్ముడు భీమసేనుడు రారాజును కాలితో తలమీద తన్నాడు. మనము ఇంతమంది ఉండే రారాజు దిక్కులేని వాడయ్యాడు. మనం ఈ సమయములో ఏమి చెయ్యాలో ఆలోచనచెయ్యండి. " అని అన్నాడు.

దానికి కృపాచార్యుడు "అశ్వత్థామా! నీ మనసులో ఏమున్నదో మాకు తెలియచెయ్యి. అప్పుడు మేము మాకు తోచిన ఉపాయము చెబుతాము. కాని నేను చెప్పు నాలుగు మాటలు విని నీ అభిప్రాయం చెప్పు. ఏ పని ప్రారంభించడానికైనా పురుషప్రయత్నము, దైవసహాయము, రెండూ తప్పకుండా కావాలి. ఏ ఒక్కదానితో కూడా పని సానుకూలపడదు. దైవం అనుకూలించి వర్షము కురిసినా, రైతు నేలలో విత్తనములు వేయని ఎడల పంట పండదు. అలాగే రైతు నేలలో విత్తనములు నాటినను, దైవము అనుకూలించి వర్షము కురిపించని ఎడల, పంట పండదు. కాబట్టి, పురుష ప్రయత్నము, దైవ సాయము తప్పకుండా అవసరము. ధర్మం తప్పకుండా చేసే ఏపని కైనా దైవసాయము ఉంటుంది. ఆ పని సానుకూలమవుతుంది. అధర్మంతో చేయుపనులు ప్రారంభంలో మంచి ఫలితమును ఇచ్చినా, కాలక్రమములో అవి ఆ వ్యక్తిని బాధిస్తాయి. మన సుయోధనుని విషయంలో ఇదే జరిగింది. సుయోధనుడు మొదట్లో వివేకము కోల్పోయి, క్రోధము, మోహము మనసులో గూడు కట్టుకొనగా, దురభి మానంతో, ఎన్నిచెప్పినా వినకుండా పాండవులను ద్రోపదని పరాభవించాడు. దానికి ఫలితం అనుభవిస్తున్నాడు. కాబట్టి ధర్మము తప్పకుండా మనము కార్యము నెరవేర్చాలి. ఇప్పుడు మనం అందరం ధృతరాష్ట్రుని వద్దకు వెళదాము. అతనికి గాంధారికి పరిస్థితులు తెలియచేసి వాళ్లు ఏమి చెబితే దానిని ఆచరిద్దాము. పైగా అక్కడ విదురుడు కూడా ఉంటాడు. వారి చెప్పిన మాట ధర్మబద్ధము అవుతుందేకాని ధర్మవిరుద్ధము కాదు. కాబట్టి బాగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయం తీసుకో" అని అన్నాడు కృపాచార్యుడు.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

మామా! ధర్మము దేశ కాలమాన పరిస్థితులను బట్టి మారుతుంటుంది. ఒకడు ధర్మము అనుకొన్నది మరొకడికి అధర్మం కావచ్చు. పేదవాడుగా ఉన్నప్పుడు ధర్మం అనిపించింది, ధనవంతుడైనపుడు అదే అధర్మంగా అనిపించవచ్చు. కాబట్టి నేను నమ్మినదే ధర్మం. దానిని నేను నా మరణానికి కూడా భయపడకుండా ఆచరిస్తాను. నేను బ్రాహ్మణ వంశంలో పుట్టాను. నా దౌర్భాగ్యం కొద్దీ విల్లు పట్టాను. క్షాత్రం అవలంబించాను. ఇంత కాలం తరువాత మరలా నేను బ్రాహ్మణ్యం వంక మరలడం నాకు చేతకాదు. నా తండ్రిని, అస్త్రసన్యాసం చేసిన వాడిని, ఒకడు దారుణంగా చంపాడు. వాడింకా బతికే ఉన్నాడు. నా తండ్రిని చంపిన వాడు బతికి ఉండగా నేను మనశ్శాంతితో ఎలా ఉండగలను. ఈ రోజు, నా తండ్రిని చంపిన దుర్మార్గుడితో సహా అందరినీ హతమారుస్తాను. దానికి ఒక ఉపాయం ఆలోచించాను. నా శత్రువులు అందరూ విజయ గర్వంతో ఆనందోత్సాహాలలో తేలియాడి అలసి సాలసి గాఢంగా నిద్ర పోతున్నారు. వారిని సంహరించడానికి ఇదేసమయం. పైగా మనం బతికి ఉన్నామని వాళ్లకు తెలియదు. నేను వచ్చి వారిని వధిస్తానని వాళ్లు ఊహించి ఉండరు. ఏమరుపాటున ఉన్న శత్రువులు మీద విరుచుకు పడతాను. వారి పీకలను కోసి దారుణంగా చంపుతాను. వారి శిబిరములను పీనుగుల పెంట చేసి భూతములకు ఆహారంగా వేస్తాను. నా తండ్రిని చంపిన వాడి అవయవాలు ఆ పీనుగుల పెంటల మధ్య చచ్చి ఏనుగులు, హయముల కళేబరముల మధ్య చెల్లాచెదురుగా పడి ఉండటం నేను కళ్లారా చూడాలి.

మామా! ఇదే నా శపథం. ఆ నీచుడు ధృష్టద్యుమ్నుని పీక పటు కుంటాను. వాడి మదం అణుస్తాను. వాడిని అస్త్ర శస్త్రములతో చంపను. వాడిని పశువును చంపినట్టు చంపుతాను. పాండవులను, పాండవ సుతులను నా ఇష్టం వచ్చినట్టు అత్యంత దారుణంగా వధిస్తాను. వారి రక్తంతో నా తండ్రికి పితృతర్పణం విడుస్తాను. ఇదే నా ప్రతిజ్ఞ. నాప్రస్తుత కర్తవ్యం." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ. అశ్వత్థామ చెప్పినది అంతా శాంతంగా విన్నాడు కృపాచార్యుడు. "అశ్వత్థామా! నీకు అపకారం చేసిన వాడికి తిరిగి అపకారం చెయ్యాలి అని అనుకోడంలో తప్పులేదు. దానికి నీవు ఒక పద్ధతి అవలంబిస్తున్నావు. దానికీ అభ్యంతరం లేదు. మేము కూడా నీతోపాటు ఉండి నీ ప్రయత్నంలో పాలుపంచుకుంటాము. కాని మనం ముగ్గురం బాగా అలసిపోయి ఉన్నాము. ఈ రాత్రికి విశ్రాంతి తీసుకొని రేపు ఉదయమే మన ప్రయత్నం ప్రారంభిస్తాము. నీవు ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో శత్రువులను గెలుస్తావు. నీవు యుద్ధభూమిలో నిలబడితే నిన్ను గెలువ గలవాడు ఎవ్వడూ లేడు. ఇంక నా సంగతి నీకు తెలుసు. ఈ కృతవర్త అత్యంత బలాఢ్యుడు. అస్త్రశస్త్రకోవిదుడు. శౌర్యవంతుడు. కాబట్టి ప్రస్తుతానికి ఆ కవచము తొలగించి హాయి విశ్రాంతి తీసుకో. రేపు ఉదయం మనం ముగ్గురం పాండవుల మీద యుద్ధానికి వెళదాము. మనం వాళ్లను చంపడమో, వారి చేతిలో చావడమో ఏదో ఒకటి జరుగుతుంది. అంతేగాని ఒట్టి చేతులతో రాము కదా!" అని అన్నాడు కృపాచార్యుడు. "కృపాచార్యా! ఈ లోకంలో కోపంతో ఉన్నవాడికీ, డబ్బు సంపాదనలో పడ్డ

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

వాడికీ, వ్యాధితో బాధపడుతున్నవాడికీ, కామంతో కళ్లుమూసుకుపోయిన : వాడికి నిద్రపడుతుందా. నా శరీరం కోపంతో దహించుకుపోతూ ఉంది. నా తండ్రి మరణాన్ని తలుచుకొని నా గుండెలు రగులుతున్నాయి. శత్రువులను చంపి నా స్వామి సుయోధనుని ఋణం తీర్చుకోవాలి. అంతదాకా నాకు నిద్రరాదు. పగలు మనము పాండవులను ఎదిరించి నిలువలేము. వారికి అర్జునుడు, కృష్ణుడు అండగా ఉంటారు. కాబట్టి ఈ రాత్రి పూటనే శత్రు సంహారం కావిస్తాను. దయచేసి నన్ను వారించకండి. ఈ రాత్రి నేను పాండవులు, వారి బంధుమిత్రులు, సైనికులు గాఢ నిద్రలో ఉండగా వారి మీద దాడి చేసి దారుణంగా వధిస్తాను. ఇది నా నిశ్చయము. వారి నందరినీ చంపి ఆ విషయము రారాజు సుయోధనునికి చెప్పి ఆవల సుఖంగా నిద్రిస్తాను." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ.

"అశ్వత్థామా! కోపంతో ఉన్నవాడికి కార్యాకార్య విచక్షణ తెలియదు.

ప్రస్తుతము నీవు అదేస్థితిలో ఉన్నావు. ధర్మాధర్మములు ఎరుగకున్నావు. కాబట్టి ధర్మమార్గాన నడువు. నీకు మేలు కలుగుతుంది. కాబట్టి కోపము, క్రూరత్వము, విడిచి నా మాటలు సావధానంగా విను. నిద్రించుచున్నవారిని, ఆయుధములు విడిచిన వారిని, వాహన వైకల్యముపొందిన వారిని, శరణు చొచ్చిన వారిని, జుట్టు ముడి వీడిన వాడిని (అనగా కిరీటం కిందపడిన వాడిని,) వధించడం ధర్మము కాదు. ఈ సమయములో పాండవుల సమస్త సైన్యము, పాండవులు, పాంచాలురు, గాఢంగా నిద్ర పోతున్నారు. నిద్రపోయే మనిషి చచ్చిన వాడి తో సమానము. చచ్చిన వారి మాదిరి పడి ఉన్న వారిని చంపి నరకమునకు పల పోయెదవు. మహాస్త్ర కోవిదులలో, మహా రథులలో ప్రథముడవు. అలాంటి నీవు ఇలాంటి నీచ కార్యమునకు ఒడబడెదవా! కాబట్టి రేపు ఉదయము మనము పాండవులతో యుద్ధం చేద్దాము."

అని అన్నాడు కృపాచార్యుడు. * మామా! కృపాచార్యా! నీవు పెద్దవాడవు. నన్ను శాసింప దగ్గ వాడవు. నీవు చెప్పినది అంతా సత్యము. కాని నేను చెప్పేది కూడా వినండి. అందరు రాజులు చూస్తూ ఉండగా నా తండ్రిని, అస్త్రసన్యాసము చేసిన వారిని, పాంచాల రాజకుమారుడు, ధృష్టద్యుమ్నుడు, అది పాతకము అని కూడా తలపకుండా నా తండ్రి జుట్టు పటుకొని, తల నరికాడు. శిఖండిని అడ్డం పెట్టుకొని భీష్ముని అర్జునుడు పడగొట్టాడు. భూమిలో రథ చక్రము కూరుకుపోగా, దానిని ఎత్తుకొనుచున్న కర్ణుని చంపాడు అర్జునుడు. అర్జునుడు భూరిశ్రవసుని చెయ్యి నరికిన తరువాత, అతడు ప్రాయోపవేశం చేసాడు. ప్రాయోపవేశం చేస్తున్న భూరిశ్రవసుని సాత్యకి అతి దారుణంగా చంపాడు. ఇదంతా ఎందుకు. ఎక్కడో మడుగులో దాక్కున్న రారాజును బయటకు లాగి అందరూ చుట్టుముట్టి, భీమసేనుని పురికొల్పి అధర్మంగా అతని తొడలు విరుగగొట్టి పడగొట్టారు. ఇన్ని విధాలుగా యుద్ధ ధర్మాలను అతిక్రమించిన వారిని, యుద్ధధర్మము అనే వంతెనను కూల్చిన వారిని, వదిలిపెట్టి, నన్ను మాత్రం ధర్మం గా నడవ మనడం న్యాయంగా ఉందా మామా! మామా! తొడలు విరిగి నేలమీద పడి ఉన్న రారాజు నన్నుచూచి దీనంగా పలికినపలుకులు నువ్వు వినలేదా! నీకు కోపం రాలేదా!

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

అందుకనే మామా! నేను చేసేది అధర్మమైనా నేను బాధ పడను. నా తండ్రిని అధర్మంగా చంపిన ధృష్టద్యుమ్నుని అధర్మమార్గంలోనే చంపుతాను. దాని వలన నేను కీటకంగా జన్మించినా బాధపడను. ఇది నా నిశ్చయము. నన్ను ఆపడం ఎవరి తరమూ కాదు." అని అంటూనే రథం ఎక్కాడు అశ్వత్థామ.

'అశ్వత్థామా! నువ్వు, నేనూ, ఈ కృతవర్త, అందరం ఒకే పని మీద బయలుదేరాము. అటువంటప్పుడు మమ్ములను వదిలి నీవు ఒంటరిగా వెళ్లడం భావ్యమా! మేముకూడా నీతో వస్తాము." అని కృపచార్యుడు కృ తవర్తలు కూడాతమ తమ రథాలు ఎక్కారు. "చాలా సంతోషం మామా! నేను వెళ్లి నా తండ్రిని చంపిన వాడిని తుద ముట్టిస్తాను. మీరు కూడా నా తో వస్తున్నందుకు చాలా ఆనందంగా ఉంది నాతో పాటు త్వరగా రండి." అన్నాడు అశ్వత్థామ తన రథమును ముందుకు నడుపుతూ. "" ఈ మువ్వురు రథికులూ పాండవులు విడిది చేసి ఉన్న స్కంధావారముల వైపు సాగిపోయారు. అశ్వత్థామ ముందుకు దూసుకు పోతున్నాడు. కృపాచార్యుడు కృతవర్త వెనక బడ్డారు. ఆ సమయమున ఒక భయంకరమైన భూతం అశ్వత్థామ ఎదురుగా వచ్చి నిలిచింది. అశ్వత్థామ ఆ భూతానికి బెదరకుండా దాని మీద అస్త్ర శస్త్ర ములు ప్రయోగించాడు కాని వాటినన్నింటినీ ఆ భూతం తన నోరు తెరిచి మింగేసింది. అశ్వత్థామ వద్ద ఉన్న అస్త్ర శస్త్ర ములు అన్ని అయిపోయాయి. అశ్వత్థామకు ఏమీ తోచలేదు. తన ఒరలో నుండి ఖడ్గము తీసి ఆ భూతాన్ని ఎదుర్కొన్నాడు. కాని ఆ కత్తి భూతాన్ని తాకగానే మాడి పోయింది. అశ్వత్థామ తన వద్దనున్న తోమరములను, చక్రాయుధ ములను ఆ భూతము మీదికి విసిరాడు. కాని అవన్నీ ఆ భూతానికి తగిలి తునా తునకలయ్యాయి. అశ్వత్థామ తన గదను దానిమీదికి విసిరాడు. ఆ భూతం ఆ గదను మింగేసింది.

వెనుకకు చూచాడు. కృపాచార్యుడు, కృతవర్త కనుచూపు మేరలో లేరు. కృపాచార్యుని మాటలు వినకుండా ముందుకు దూకినందుకు తగినశాస్తి జరిగింది అని చింతించాడు అశ్వత్థామ. "గోవులను, బ్రాహ్మణులను, బాలురను, వృద్ధులను, అంధులను, మిత్రులను, సఖులను, తోబుట్టువులను, జడులను, ఏమరుపాటున ఉన్న వారిని, మత్తులో ఉన్న వారిని, పిచ్చివారిని, నిద్రించువారిని, భయపడుతున్న వాడిని, ఆడువారిని, అస్త్ర శస్త్రములతో కొట్టడం మహాపాపం. అది విహితము కాదు. అని పెద్దలు చెబుతారు. అట్టి ధర్మమార్గము విడిచినవారికి అసురస్త్రన్న పత్తి అవలంబించినవారికి కార్యసిద్ధి కలుగదు. బ్రాహ్మణ వంశంలో జన్మించి ఇట్టి అపనిందల పాలు కావడానికి నేను అర్హుడినా! అందుకే కాబోలు నాకు ఈ భూతము దాపురించినది. ఇప్పుడు ఏమి చెయ్యాలి. నాకు ఎవరు దిక్కు" అని చింతిస్తున్నాడు అశ్వత్థామ. కడకు మనసు కుదుట పరచుకున్నాడు. ఈ సమయంలో నాకు ఆ పరమేశ్వరుడే దిక్కు. ఆయననే ధ్యానిస్తాను. అంటూ అచంచల మైన మనస్సుతో ఆ పరమేశ్వరుడిని ధ్యానించాడు. " మహాదేవా! నేను ఈ గండం గడిచి గట్టికైతో నిన్ను నానా భోతోపహారములతో కొత్తరకంగా అర్చిస్తాను. నీకు ప్రీతి కలిగిస్తాను." అని అనేక

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

అని అనేక స్తోత్రములతో ఆ మహాశివుడిని ప్రార్థించాడు. అప్పుడు అశ్వత్థామ ముందు ఒక బంగారు వేదిక కనపడింది దాని మీద అగ్ని గుండం మండుతూ ఉంది. ఆ అగ్నినుండి అనేకానేక ఆకృతులతో ప్రమథగణాలు బయటకు వచ్చాయి. వాటిని చూచి అశ్వత్థామ భయపడలేదు. అతని మనసు ఈ శ్వరుని మీద లగ్నమై ఉంది. ఎంత ప్రార్థించిననూ ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షం కాలేదు. తన విల్లంబులతో సహా ఆ అగ్ని దూకడానికి సంసిద్ధమయ్యాడు అశ్వత్థామ. కాని తనను దహించేందుకు సరిపడా ఆ అగ్ని ప్రజ్వలిల్లేదు. అందుకని అశ్వత్థామ తన విల్లు, అమ్ములు, అస్త్రములు, శస్త్రములు, బాణములు, రకారకాలైన ఆయుధములు అన్ని తెచ్చి అగ్నిలో వేసి ప్రజ్వలిల్లచేసాడు. అప్పుడు అగ్ని బాగా ప్రజ్వలిల్లింది. "పరమేశ్వరా! నాకు ఏమి చెయ్యాలో తోచడం లేదు. నీవు నాకు ప్రత్యక్షమై నా శత్రువులను చంపే బలము, శక్తి ప్రసాదించు. లేని యడల నేను ఆత్మబలి దానం చేయదలచు కున్నాను. హర హర మహాదేవ..." అని ఆ మంటలలోకి దూకబోయాడు అశ్వత్థామ. "" అప్పుడు ఆ పరమేశ్వరుడు అశ్వత్థామ ముందు సాక్షాత్కరించాడు. "అశ్వత్థామా! ఆగు. నీ అచంచలమైన భక్తికి, అకుంఠిత దీక్షకు సంతోషించాను. నీవు కోరిన వరం ఇస్తాను. కాని ఒక్క మాట. నేను, విష్ణ్వాంశ సంభూతుడైన శ్రీకృష్ణుడు ఒకటే. కృష్ణుడు నన్ను పూజిస్తాడు. కృష్ణుడు అంటే నాకు ఎంతో ఇష్టం. ఆ కృష్ణుని మీది గౌరవం చేతనే నేను భూతాకృతి లో వచ్చి నిన్ను పాండవ శిబిరముల వంక పోకుండా అడ్డగించాను. నీ మనసులో మాట తెలుసుకోవాలనే నీకు నేను అన్ని ఆటంకాలు కల్పించాను. ఇంతెందుకు ఆ పాంచాలురకు పోగాలము దాపురించినది. ఈ రోజు వాళ్లు నీ చేతిలో చస్తారు. ఇదిగో ఈ ఖడ్గంతో వారిని సంహరించు." అని ఒక మహనీయమైన ఖడ్గం అశ్వత్థామకు ఇచ్చాడు. అశ్వత్థామకు తెలియకుండా ఈశ్వరుడు అతనిలో ప్రవేశించాడు. ఆవహించాడు. అశ్వత్థామలో నూతన శక్తి, ధైర్యము, తెగింపు ఉద్భవించాయి. తన రథం దగ్గరకు వెళ్లాడు. అగ్ని లో వేసి దహించిన అతని విల్లు, అమ్ములు, అస శాస్త్రములు యధాతథంగా రథం మీద ఉన్నాయి. అశ్వత్థామ రథం మీదకు ఎక్కాడు. ఇంతలో కృపాచార్యుడు కృతవర్త అక్కడకు చేరుకున్నారు.

ముగ్గురు పాండవ శిబిరముల వంకకు బయలుదేరారు. అశ్వత్థామలో ఆవహించిన మహాశివుని అనుసరించి ప్రమథగణములు అదృశ్యరూపములో అతనిని వెంబడించాయి. అందరూ పాండవ శిబిరములు ప్రవేశించారు. కృపాచార్యుడు, కృతవర్తలను ముఖ ద్వారము వద్ద ఉంచి, అశ్వత్థామ తాను ఒక్కడే పాండవ శిబిరములలో ప్రవేశించాడు. ముందు ధృష్టద్యుమ్నుని శిబిరమునకు వెళ్లాడు. మనస్సులో ఈశ్వరుని తల్పుకున్నాడు. పరమేశ్వర దత్తమైన ఖడ్గము చేత బూనాడు. అందరూ గాఢ నిద్రలో ఉన్నారు. అశ్వత్థామ, గాఢంగా నిద్రిస్తున్న ధృష్టద్యుమ్నుడిని చూచాడు. అశ్వత్థామ కళ్లలో కసి, కోపం, ఇన్నాళ్లకు తన తండ్రిని చంపినవాడిని చంపుతున్నాను, అన్న సంతోషం కనపడుతున్నాయి. ధృష్టద్యుమ్నుడిని కాలితో చాచి తన్ని, నిద్రలేపాడు. నేల మీద పడేసాడు. అతడి గుండెల మీద మోకాలు పెట్టి అదిమాడు.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

అతని గుండెల మీద పిడికిళ్లతో మోదాడు. అనుకోని ఈ హఠాత్పరిణామానికి ధృష్టద్యుమ్నుడు నోట మాట లేకుండా పడిపోయాడు. అశ్వత్థామ తన వింటికి ఉన్న త్రాడును విప్పాడు. దానిని ధృష్టద్యుమ్నుడి కంఠానికి చుట్టి ఉరి బిగించాడు. పశువును చంపినట్టు చంపుతున్నాడు. గుండెల మీద, మెడమీద, కాళ్లతో తొక్కుతున్నాడు. ధృష్టద్యుమ్నుడిని నోటమాట రావడం లేదు. కడకు మాట పెగల్చుకొని "అశ్వత్థామా! నన్ను నీ అస్త్రములు, శస్త్రములు, ప్రయోగించి చంపెయ్యి. నాకు ' ఉత్తమ గతులు కల్గించు ఇలా నీచంగా చంపకు." అని ప్రార్థించాడు. ' వీలు లేదు. నా తండ్రిని చంపిన వాడికి ఉత్తమ గతులు కలగ కూడదు. నిన్ను ఇలాగే దారుణంగా చంపుతాను." అని అశ్వత్థామ తన పిడికిళ్లతో గుద్దుతున్నాడు.

అప్పటికే చుట్టుపక్కల వాళ్లు మేల్కొన్నారు. కాని అశ్వత్థామ ఉగ్రాకృతి చూచి, అతనిని రాక్షసుడని తలంచి, ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. అశ్వత్థామ తన కాళ్లతో చేతులతో మోది మోది, కాళ్లతో తన్ని, ధృష్టద్యుమ్నుని అతి క్రూరంగా చంపాడు. ధృష్టద్యుమ్నుని కంఠమునకు చుట్టిన తాడు తీసి మరలా తన వింటికి కట్టాడు. ధృష్టద్యుమ్నుని శిబిరము నుండి బయటకు వచ్చి రథం ఎక్కాడు. మిగిలిన శిబిరముల వంక కు వెళ్లాడు. అప్పటిదాకా కళ్లప్పగించి చూస్తున్న కాపలా దారులు ఒక్క సారి గా ఎలుగెత్తి అరిచారు. ఆ అరుపులకు చుట్టు పక్కల ఉన్న శిబిరములలో నిద్రిస్తున్న రాజులు సైనికులు అంతా నిద్ర లేచారు. ఏం జరిగిందో అని అందరికీ అయోమయం గా ఉంది. ఎవరో భయంకరాకారుడు వచ్చి ధృష్టద్యుమ్నుని చంపాడు అని మాత్రం చెబుతున్నారు కాపలాదారులు. " వాణ్ణిపోనీకండి ....పట్టుకోండి ..... పాడవండి..." అనే కేకలుమిన్నుముట్టాయి. అందరూ ఆ వైపుకు పరుగెత్తారు. అందరూ కలిసి అశ్వత్థామను పట్టుకున్నారు. తన మీద ఆవేశించిన రుద్రుని శక్తితో అశ్వత్థామ వారినందరినీ ఒక్క క్షణంలో చంపాడు. తరువాత ఉత్తమౌజుని గుడారంలో ప్రవేశించి అతని జుట్టుపట్టుకొని ఈడ్చి, నేల మీద పడేసి, కత్తితో అతని తల నరికాడు. అది చూచిన యుధామన్యుడు అశ్వత్థామను ఎదుర్కొన్నాడు. అదే కత్తితో అశ్వత్థామ యుధామన్యుని తల తెగ నరికాడు. అశ్వత్థామను అడ్డుకొనే వారు లేకపోయారు. పాంచాల వీరులందరినీ వరుస బెట్టి నరుకుతున్నాడు అశ్వత్థామ. అశ్వత్థామ ఒళ్లంతా రక్తంతో తడిసిపోయింది. అత్యంత భీకరంగా కనిపిస్తున్నాడు. అశ్వత్థామను చూడగానే చాలామందికి ప్రాణాలు పోయాయి. ద్రుపదుడి కుమారుల శిబిరములలో ప్రవేశించి వారినందరినీ యమపురికి అతిథులుగా పంపాడు. గుర్రపు శాలలు, ఏనుగుల శాలలు ప్రవేశించి, ఏనుగులను, గుర్రములను తెగ నరికాడు. మనిషి, పశువు, అనే బేధం లేకుండా అడ్డంవచ్చిన వాడిని అడ్డంగా నరుకుతూ వెళుతున్నాడు అశ్వత్థామ. అక్కడ మృత్యుదేవత తాండవిస్తోందా అన్నంత భయంకరంగా మారణ కాండ సాగిస్తున్నాడు అశ్వత్థామ. ఒక్కొక్క శిబిరములలోనికి ప్రవేశించడం అందులో నిద్రిస్తున్న వారిని నరకడం, పక్కనే కట్టి ఉన్న గుర్రములను ఏనుగులను నరకడం మరి యొక శిబిరము లోనికి దూరడం.. .. ఆ ప్రకారంగా మారణ కాండ సాగిస్తున్న అశ్వత్థామను చూ చి అందరూ "ఎవరో రాక్షసుడు

మహా భారతము సాప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

వచ్చి నరుకుతున్నాడు" అని భీతి చెందుతున్నారు. ఈ కలకలం విని శిఖండి, ఉప పాండవులు తమ తమ సేనలతో ఒక వ్యూహంగా నిలిచారు. అశ్వత్థామను ఎదుర్కొన్నారు. వారినందరినీ చూచాడు అశ్వత్థామ. అతనిలో ఆవేశించిన రుద్రుడు విజృంభించాడు. పరమేశ్వర దత్త ఖడ్గముతో వారి నందరినీ తృటిలో నరికాడు.

అడ్డం వచ్చిన ప్రతి విందుడిని రెండు ముక్కలు చేసాడు. ఇంతలో భీమసేనుని కుమారుడైన శ్రుతసోముడు భయంకరంగా అరుస్తూ అశ్వత్థామను ఎదుర్కొన్నాడు. కాని నిలవలేక పోయాడు. శ్రుతసోముని చేతిలో ఉన్న ఖడ్గమును ఖండించి, అశ్వత్థామ శ్రుతసోముని తన ఖడ్గముతో ముక్కలుముక్కలు గా నరికాడు. అంతలో నకులుని కుమారుడైన శతానీకుడు అశ్వత్థామ మీదికి ఉరికాడు. తన చక్రాయుధంతో అశ్వత్థామ వక్షమును చీల్చాడు. అశ్వత్థామ శతానీకుని కిందపడదోసి, అతని శిరస్సు ఖండించాడు. ఇది చూచిన సహదేవుని కుమారుడు శ్రుతసేనుడు అశ్వత్థామను ఎదుర్కొన్నాడు. అశ్వత్థామను తన గదతో కొట్టాడు. అశ్వత్థామ తన చేత్తో శ్రుతసేనుని మొహం మీద చరిచాడు. మొహం పగిలి అతను చచ్చాడు. తన సోదరుల మరణము కళ్లారా చూచిన అర్జునుని కుమారుడైన శ్రుతకీర్తి కూడా అశ్వత్థామ ముందు నిలువలేపోయాడు. అశ్వత్థామ కత్తి దెబ్బకు కంఠం తెగి నేలకొరిగాడు. ఈ ప్రకారంగా ఉప పాండవులను అనగా ద్రౌపది సుతులను తెగటార్చాడు అశ్వత్థామ.

ఇంక శిఖండి వంతు వచ్చింది. అతని వెంట ప్రభద్రకులు కూడా అశ్వత్థామను ఎదుర్కొన్నారు. కొంచెంసేపు వారి మధ్య యుద్ధం జరిగింది. కాని అశ్వత్థామ మానవాతీత శక్తి ముందు ఎక్కువసేపు నిలువలేకపోయారు. అశ్వత్థామ శిఖండిని అడ్డంగా రెండు ముక్కలుగా నరికాడు. మిగిలిన వారిని కూడా దారుణంగా వధించాడు. మహేశ్వర దత్తమైన ఖడ్గమునకు ఎదురు లేకుండా పోయింది. ఏ ఒక్క వేటు కూడా వృధా కావడం లేదు. వేటుకు ఒక తల తెగి నేల పడుతూ ఉంది.

పాంచాలురు, వారి సేనలు, ప్రభద్రకులు, ద్రౌపది కుమారులు, పాండవుల మిగిలిన సేనలు వారి హయములు, ఏనుగులు, నిశ్శేషంగా మరణించారు. కాని అశ్వత్థామకు పాండవులు కాని, కృష్ణుడు కాని సాత్యకి కాని కనిపించలేదు. కాని కొంతమంది పాండవ సైన్యము, పాంచాలురు పారిపోతూ కనిపించారు. అశ్వత్థామ వారిని కూడా వెంటబడి తరిమి తరిమి తన శరములతో చంపాడు. అశ్వత్థామ చేతినుండి తప్పించుకున్న ఏనుగులు ఘోరిస్తూ పరుగెత్తసాగాయి. వాటి కాళ్ల కిందపడి ఎంతోమంది మరణించారు. ఏనుగులు, గుర్రములు, ఒకదాని కాళ్ల కింద మరొకటి పడి నలిగిపోయాయి. ఏం జరిగిందో ఎవరికీ తెలికయక ఒకరిని ఒకరు చంపు కుంటున్నారు. పాండవ, పాంచాల శిబిరములు అల్లకల్లోల మయ్యాయి. అర్ధ రాత్రి అప్పుడు ఎవరిని ఎవరు చంపుతున్నారో తెలియడం లేదు. ఆ ప్రకారంగా అశ్వత్థామ బారి నుండి తప్పించుకున్న రాజులు సైనికులు ముఖద్వారము వద్దకు రాగా అక్కడ ఉన్న కృపాచార్యుడు, కృత వర్మ, వారిని తమ తమ అస్త్ర శస్త్రములతో నిర్ధాక్షిణ్యంగా చంపారు. ఇంతలో తెలతెలవారుతూ ఉంది. ఆ సాప్తికవేళ దారుణ మారణ కాండ ముగించుకొని అశ్వత్థామ,

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

కృపాచార్యుడు కృతవర్తను కలుసుకున్నాడు. "మామా! సకల పాంచాలురు చచ్చారు. పాంచాలి కొడుకులందరూ యమ సదనానికి వెళ్లారు. మత్స్య, ప్రభద్ర, మొదలగు సైనిక బలములు ఒక్కరూ మిగలలేదు. హయములు, ఏనుగులు, అన్నీ చచ్చాయి. కాని కృష్ణుడు, పాండవులు, సాత్యకి మాత్రం చావలేదు. వారు ఎక్కడ ఉన్నారో తెలియదు." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ.

కృపాచార్యుడు, కృతవర్త అశ్వత్థామ బలపరాక్రమాలను పొగిడారు.

"మామా! పాండవులను తప్ప మిగిలిన వాళ్లనందరినీ చంపాను. ఫలితం ఏముంది చెప్పు. అపాండవం చేస్తే రారాజు మనస్సుకు శాంతిగాని, తక్కినవారు ఎంతమందిని చంపితే ఏమి ఫలము." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ. "అదేమిటి అశ్వత్థామా! ఒకే ఒక్క రాత్రిలో ధృష్టద్యుమ్నుడు మొదలగు పాంచాలురను, ద్రౌపదీ సుతులను, వారి వారి సైన్యములను, ఒక్కరినీ వదలకుండా పేరు పేరునా చంపావు. అది మాత్రం సామాన్యమైన విషయమా చెప్పు." అని అశ్వత్థామను కీర్తించారు.

'మామా, కృతవర్త! ఇప్పుడు మనము రారాజు సుయోధనుని వద్దకు పోయి జరిగిన విషయం చెప్పి అతని మనస్సుకు శాంతి చేకూరుస్తాము." అని పలికి ఆ ముగ్గురు రథికులు సుయోధనుని వద్దకు వెళ్లారు. ఆ సమయంలో సుయోధనుడు రక్తంతో తడిసిన నేల మీద పార్లు తున్నాడు. ఊపిరి అందడం లేదు. వ్రాణాలు శరీరం వదలి పోవడం లేదు. మరణ యాతన పడుతున్నాడు.

క్రమక్రమంగా కాళ్లు చేతులు స్వాధీనం తప్పుతున్నాయి. ఆ సమయంలో అశ్వత్థామ సుయోధనుని వద్దకు చేరుకున్నాడు.

"రారాజా! ఈ ధరణీతలంబంతయూ ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముగా ఏలిన నీవు

ఇలా కటిక నేలమీద పడి పార్లుతున్నావా. ఏమి విధి వైపరీత్యము! నీ బలము, దర్పము, దీరత్వము, నీవు చేసిన గదాయుద్ధ సాధన, అవన్నీ నీకు కొరగాకుండా పోయాయా రారాజా! అయినా సుయోధనా! నీవు పరమ పవిత్రమైన శమంతక పంచకములో వ్రాణాలు విడుస్తున్నావు. నీకు ఉత్తమగతులు సంప్రాప్తిస్తాయి. బలరాముని శిష్యులలో కెల్లా నీవు అగ్రగణ్యుడవు. అలాంటి నిన్ను భీముడు అక్రమంగా పడగొట్టాడు. వాడేం బాగు పడతాడు. వాడి కీర్తి అంతా నాశనం అయిపోదా! సుయోధనా! నీవు నన్ను చిన్నప్పటినుండి చేరదీసి పెంచావు. నాకు కూడూగుడ్డా ఇచ్చి ఆదరించావు. యజ్ఞములు యాగములు చేయుటకు కావలసిన ధనము సమకూర్చావు. నాకు ఒక కొండగా నిలిచావు. కాని ఇప్పుడు నీవు చనిపోతూ ఉంటే నేను బతికి ఉన్నాను. నేను నీకేమి సేవ చెయ్యగలను సుయోధనా! సుయోధనా! నీవు న్యాయంగా యుద్ధం చేసావు. వీర మరణం

ఆ మాటలు విన్నాడు సుయోధనుడు. నోట మాట రావడం లేదు. కాని

ఎలాగో నోరుపెగుల్చుకొని ఇలా అన్నాడు. 'అశ్వత్థామా! నాడు భీష్ముడు, ద్రోణుడు, కర్ణుడు చేసిన దానికన్నా ఈ రోజు మీ ముగ్గురు చేసిన వీరోచిత కార్యము ఎంతో గొప్పది. ఎందుకంటే ఇది చాలా కష్టసాధ్యమైనది. మనం కర్ణుడిని, శల్యుడిని చాలా గొప్పవాళ్లని

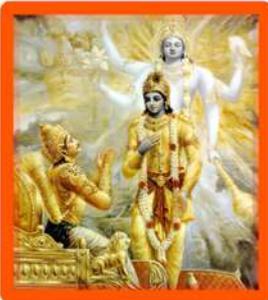

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము

పాగుడు తాము. కాని నా అవసాన సమయంలో మీ ముగ్గురే నాకు అత్యంత ప్రీతి కలిగించారు. వారు కూడా చెయ్యలేని కార్యము మీరు నెరవేర్చారు. మీరందరూ సుఖంగా ఉండండి. మరలా అందరం స్వర్గంలో కలుసుకుందాము." అని పలికి ప్రాణాలు విడిచాడు. సుయోధనుని ప్రాణవాయువులు అనంతవాయువుల్లో కలిసిపోయాయి. అతని పార్థివ శరీరం మాత్రం దిక్కులేకుండా నేలమీద పడి ఉంది. అశ్వత్థామ, కృపాచార్యుడు, కృతవర్త రారాజు శరీరం చుట్టు ముమ్మారు ప్రదక్షిణం చేసి నమస్కరించి అక్కడి నుండి తమతమ రథములు ఎక్కి వెళ్లిపోయారు. మరునాడు సూర్యోదయం అయింది. ఈ విషయములు అన్ని చూచిన నేను తమరికి చెప్పదామని అక్కడి నుండి మీ వద్దకు వచ్చాను." అని సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికి సుయోధనుని మరణవృత్తాంతం సవిస్తరముగా వినిపించాడు. వైశంపాయనుడు జనమేజయునికి చెప్పిన మహా భారత కథను, సూతుడు శౌనకాది మహామునులకు, నైమిశారణ్యంలో మహాసత్తయాగ సందర్భములో వినిపించాడు.

మహాభారతము - సౌప్తిక పర్వము ప్రథమాశ్వాసము సమాప్తము. ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

Editing
C. AMARANATH AMAR
సవరణ
అమరనాథ్ అమర్

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

నైమిశారణ్యంలో సత్రయాగ సందర్భంగా, సూతుడు శౌనకాది మహా మునులకు, తొల్లి వైశంపాయనుడు జనమేజయునకు చెప్పిన మహా భారత కథను సవిస్తరంగా చెప్పసాగాడు. మరునాడు సూర్యోదయం అయింది. ధర్మరాజు, తన సోదరులు భీమార్జున, నకులసహదేవులు, సాత్యకి, కృష్ణుడు పరివేష్టించి ఉండగా, దృష్టద్యుమ్నుని రథ సారథి వారి వద్దకు వచ్చి సాష్టాంగ దండ ప్రణామము చేసి చేతులు కట్టుకొని నిల్చుని ఇలా చెప్పాడు.

"ధర్మరాజా! నిన్న అర్ధరాత్రి మన శిబిరములలోకి అశ్వత్థామ,

కృపాచార్యుడు, కృతవర్త ప్రవేశించారు. కృపాచార్యుడు, కృతవర్త ముఖద్వారము వద్ద నిలువగా, అశ్వత్థామ ధృష్టద్యుమ్నుని శిబిరములోకి ప్రవేశించి, అతనిని అత్యంతం దారుణంగా వధించాడు. తరువాత అశ్వత్థామ ధృష్టద్యుమ్నుని సోదరులను, కుమారులను, పాంచాల రాకుమారులనందరినీ, అర్ధరాత్రి ఆదమరిచి నిదురించువేళ, అక్రమంగా అతి క్రూరంగా చంపాడు. తరువాత చేది,మాత్యు, ప్రబద్రక సైన్యములను హతమార్చాడు. ఇంతలో మేలుకున్న ద్రౌపదీకుమారులు, శిఖండి అతనిని ఎదుర్కొన్నారు. అశ్వత్థామ ద్రౌపదీ సుతులందరినీ, శిఖండినీ ఒక్క త్రుటిలో హతమార్చాడు. అశ్వత్థామ ఒక రాక్షసుని మాదిరి చెలరేగి మనవాళ్లందరినీ చంపాడు. అతని ధాటికి మన సైన్యము, గజములు హయములు ఆగలేకపోయాయి. దయాదాక్షిణ్యాలు లేకుండా వాటినన్నింటిని ఖండించాడు. అశ్వత్థామ చేతిలో చావు తప్పించుకున్నవారు ముఖద్వారము వైపు పారిపోయారు. కాని అక్కడ ఉన్న కృపాచార్యుడు, కృతవర్త వారిని పట్టుకొని చిత్రవధ చేసారు. మన శిబిరములను పీనుగు పెంటలుగా మార్చారు. నేను కృతవర్తచేతికి దొరికాను. నేను అతనిని కాళ్లు పట్టుకొని వేడుకొనగా కనికరించి నన్ను వదిలిపెట్టాడు. బతుకు జీవుడా అని జరిగిన విషయం మీకు మనవి చేద్దామని ఇక్కడకు వచ్చాను." అని చెప్పాడు. ఈ మాటలు విన్న ధర్మరాజు మూర్ఛపోయాడు. అందరూ అయనను పట్టుకొని శైత్యోపచారాలు చేసారు. ధర్మరాజు మూర్ఛనుండి తేరుకొని కన్నీరుమున్నీరుగా విలపిస్తున్నాడు. "యుద్ధంలో చావడం సహజమే. కాని యుద్ధం అయిపోయింది. నేను విజయం సాధించాను. విజయోత్సవాలు జరుపుకుంటున్న ఈ తరుణంలో ఈ దారుణం ఏమిటి? ఇంక నేను యుద్ధములో విజయం సాధించి ప్రయోజనం ఏమిటి? సముద్రాన్ని దాటి పిల్ల కాలువలో పడి మరణించినట్టయింది నాపరిస్థితి. అసలే తండ్రిని పోగొట్టుకున్న ద్రౌపది, సోదరుల మరణమును, కుమారుల మరణమును ఎలా తట్టుకొంటుంది. ఆ మె అసలు బ్రతుకగలదా! ద్రౌపదికి వెంటనే ఈ విషయం తెలియచెయ్యండి" అని ఆజ్ఞాపించాడు. ఆ సమయంలో ద్రౌపది, సుభద్రతో సహా విరాటనగరంలో ఉంది. తన తండ్రి ద్రుపదుడు చని పోయినందుకు, తల్లిని ఓదార్చుటకు ముందు పాంచాలనగరం వెళ్లింది. తరువాత విరాటని మరణంతో కుమిలిపోతున్న సుధేష్ఠను ఓదార్చుటకు సుభద్రతో కలిసి విరాట నగరం వెళ్లింది.. అక్కడినుండి ద్వారకు వెళ్లడానికి సుభద్ర విరాటనగరంలోనే ఉంది. ద్రౌపది ఉపశ్లావ్యమునకు వచ్చింది.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

ధర్మరాజు నకులుని చూచి "నకులా! నీవు త్వరగా ఉపప్లావ్యమునకు వెళ్లి ద్రౌపదిని, మిగిలిన స్త్రీలను నీ వెంటతీసుకొనిరా." అని అన్నాడు. అన్నగారి ఆజ్ఞ మేరకు నకులుడు ఉపప్లావ్యమునకు వెళ్లాడు. ధర్మరాజు అమిత మైన దుఃఖంతో రోదిస్తూ, కృష్ణసాత్యకులు వెంటరాగా, పాండవ శిబిరములకు వచ్చాడు. అక్కడ చెల్లచెదరుగా పడి ఉన్న తన కుమారులు, స్నేహితులు, బంధువుల శవాలను చూచాడు. కన్నీరు మున్నీరుగా విలపించాడు. కృష్ణార్జునులు ఎంత ఓదార్చినా అతని దుఃఖం ఆగలేదు. కొంతసేపటికి తేరు కున్నాడు. తన కొడుకులకూ, బంధువులకు, స్నేహితులకూ దహనకార్యములు యధావిధిగా నెరవేర్చాడు. ద్రౌపది కొరకు నిరీక్షిస్తూ ఒక చోట కూర్చున్నాడు. ధర్మరాజు ఆదేశము మేరకు నకులుడు ఉపప్లావ్యము వెళ్లాడు. ద్రౌపదికి ఈవిషయం చెప్పాడు. తన సోదరులు, తన కుమారుల మరణ వార్తవిని ద్రౌపది కుప్పకూలిపోయింది. వెంటనే నకులుని వెంట రథము మీద పాండవ శిబిరముల వద్దకు వచ్చింది. రథం దిగింది. కాని నడవలేకపోయింది. దుఃఖం ఆగడం లేదు. నేలమీద కూలబడింది. భీముడు వచ్చి ఆమెను పట్టుకున్నాడు. ధర్మరాజు వద్దకు తీసుకొని వచ్చాడు. "మహారాజా ధర్మనందనా! ఏమిటే వైపరీత్యము. రాజ్యలక్ష్మిని కైవసము చేసుకున్న మీరు మీ కుమారుల ముద్దుముచ్చటలు చూచుటకు నోచు కొనలేదా! నాడు అభిమన్యుడు, నేడు నా కుమారులు దారుణంగా చంపబడ్డారు. ఈ గర్భశోకానికి అంతు లేదా." అని బిగ్గరగా ఏడుస్తూ ఉంది. ఇంతలో ద్రౌపదికి తన కుమారులను అశ్వత్థామ అర్ధరాత్రి సమయమున అతి క్రూరంగా చంపాడన్న విషయం గుర్తుకు వచ్చింది. కోపంతో ఊగిపోయింది.

మహారాజా! నా కుమారులు గాఢనిద్రలో ఉన్న సమయాన గురుపుత్రుడైన అశ్వత్థామ అత్యంత క్రూరంగా చంపాడు. అది నా మనస్సులో ఆరని చిచ్చు రేపింది. అశ్వత్థామను చంపడం కంటే మరొక మార్గం లేదు. మహారాజా! ధర్మనందనా! ఇప్పుడే నేను భీముని పంపి ఆ క్రూరాత్ముడు అశ్వత్థామను చంపిస్తాను. అలాచేయలేకపోతే నేను ప్రాయోపవేశం చేసి ప్రాణత్యాగం చేస్తాను. నా దుఃఖం ఉపశమించడానికి వేరు ఉపాయం లేదు." అని ఘోరమైన ప్రతిజ్ఞ చేసింది. వెంటనే ధర్మరాజు ఆమెను ఓదార్చాడు. "ద్రౌపదీ! క్షత్రియులు యుద్ధంలో మరణించడం సహజమే కదా. అలాగే నీ సోదరులు నీ కుమారులు మరణించారు. వీరస్వర్గము పొందారు. దానికి నీవు ఇంతటి కఠోర నిర్ణయం తీసుకోడం తగునా! మనస్వినీ ! శాంతించు. నీ శోకము తగ్గించుకో. నిజమే. నీ శోకము, నీ కోపము అశ్వత్థామను చంపితేగాని పోదని నాకు తెలుసు. కాని ఆ అశ్వత్థామ అడవుల పాలైపోయి ఉంటాడు. ఒకవేళ వాడిని చంపినా ఆవిషయం మనకు ఎలా తెలుస్తుంది." అని లౌక్యంగా అన్నాడు. దానికి ద్రౌపది "మహారాజా! ఆ అశ్వత్థామకు సహజ శిరోభూషణం గా ఒక రత్నం కలదు. దానిని తీసుకొని వచ్చి నాకు చూపించిన అతను మరణించినాడని నేను నమ్ముతాను. అప్పుడు నేను జీవిస్తాను." అని పక్కనే ఉన్న భీమసేనుని చూచి "భీమసేనా! నీవు క్షత్రియధర్మమును మనసులో నిలుపుకొని, వెంటనే పోయి, ఆ పాపాత్ముడు అశ్వత్థామను పట్టి చంపి, నా మనస్సుకు శాంతి చేకూర్చు. నాడు లక్క ఇంట్లో మిమ్ములను కాల్య తలపెట్టినప్పుడు

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

ఉన్న పౌరుషము, హిడింబాసురుని చంపునపుడు ఉన్న శౌర్యము, యక్షులతో యుద్ధము చేసినప్పుడు ఉన్న ధైర్యము, కీచకుని చంపుతున్నప్పుడు చూపిన పరాక్రమము గుర్తుకు తెచ్చుకో. జనులందరూ నిన్ను పాడిడేటట్లు ఆ హంతకుని హతమార్చు." అని క్రోధంతో పలికింది ద్రౌపది.

ఆ మాటలు విన్న భీముడు పౌరుషంతో బుసలు కొట్టాడు.

వెంటనే తన రథము మీద బయలు దేరాడు. నకులుడు భీమునికి సారథిగా రథము తోలుతున్నాడు. ఇద్దరూ కురుక్షేత్రము వైపుకు వెళ్లారు. అక్కడ ఉన్నవారిని అశ్వత్థామ గురించి అడిగారు. వారు అశ్వత్థామ, కృపాచార్యుడు, కృతవర్తలతో కలిసి హస్తినాపురం వైపు వెళ్లారని, కాని మరలా వెనుకకు వచ్చి గంగానది వైపు వెళ్లారని, దారి మధ్యలో కృపాచార్యుడు, కృతవర్త అశ్వత్థామను విడిచి ఎటో వెళ్లారని, అశ్వత్థామ మాత్రం వ్యాసాశ్రమమునకు వెళ్లాడని చెప్పారు. వెంటనే భీమసేనుడు గంగానదీ తీరంలో ఉండే వ్యాసాశ్రమమునకు వెళ్లాడు. భీముడు వెళ్లిన తరువాత, కృష్ణుడు ధర్మరాజుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "ధర్మనందనా! భీముడు ఒక్కడే అశ్వత్థామీదికి యుద్ధమునకు వెళ్లాడు. కాని అశ్వత్థామ పరాక్రమము ముందు భీమసేనుడు చాలాడు. అందుకని మీరందరూ వెళ్లడం మంచిది. మరొక మాట. ద్రోణుడు తన కుమారునికి అత్యంత భయంకరమైన బ్రహ్మశిరోనామాస్త్రము ను ప్రీతితో ఇచ్చాడు. అది అశ్వత్థామ వద్ద ఉన్నది. అశ్వత్థామకు దానిని ప్రయోగించడమే గాని ఉప సంహారము తెలియదు. అదియును కాక, ద్రోణుడు అశ్వత్థామతో బ్రహ్మశిరోనామాస్త్రము జనావాసముల మీద ప్రయోగించవద్దని, ఎంత ఆపద వచ్చినా వేరు అస్త్రములు ప్రయోగించి కాపాడుకోమని, కట్టడి చేసాడు. అశ్వత్థామ మహా గర్విష్టి, పాగరు బోతు, దురహంకారి. ఎవరినీ లక్ష్యపెట్టడు.

ఇంక తండ్రిమాట వింటాడా!

మీరు వనవాసములో ఉండగా ఒకసారి అశ్వత్థామ

ద్వారకకు వచ్చాడు. నా దగ్గరకు వచ్చి "కృష్ణా! పూర్వము అగస్టుడు తాను బ్రహ్మ వద్దనుండి పొందిన బ్రహ్మశిరము అనే అస్త్రము మా తండ్రి ద్రోణుడికి ఇచ్చాడు. మా తండ్రి ద్రోణుడు దానిని నాకు ప్రసాదించాడు. కృష్ణా! ఆ అస్త్రమును నీకు ఇస్తాను. ఆ నాకు నీ చక్రాయుధమును నాకు ఇస్తావా!" అని అడిగాడు. మా నాకు అశ్వత్థామ దురహంకారము అర్థం అయింది. నేను నా వద్దనున్న ఆయుధములు, ధనుస్సు, ఖడ్గము, గద, చక్రము చూపించి "అశ్వత్థామా! వీటిలో నీకు ఏది కావాలో, నీకు దేనిని ధరించి ప్రయోగించుటకు శక్తి ఉన్నదో దానిని తీసుకో. వీటికి బదులుగా నువ్వు నాకు ఏమీ ఇవ్వనవసరము లేదు. నువ్వు నాకు మిత్రుడవు. నేను ఇచ్చిన దానికి మారుగా నీ వద్దనుండి మరియొకటి పుచ్చుకొనుట ధర్మము కాదు." అని అన్నాను. దానికి అశ్వత్థామ "నాకు చక్రాయుధము కావాలి." అని అడిగాడు. " సరే తీసుకో" అన్నాను.

అశ్వత్థామ అమితమైన పాగరుతో ముందు ఎడమ చేత్తో ఆ చక్రాయుధము ఎత్తబోయాడు. కాని అది కదలలేదు. తరువాత కుడి చేత్తో ఎత్తాడు. అది లేవలేదు. తుదకు రెండు చేతులు ఉపయోగించి ఎత్తినా నా చక్రాయుధమును ఎత్తలేకపోయాడు. అలసి పోయి నిలబడ్డాడు.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

అశ్వత్థామ. నేను అశ్వత్థామను చూచి, "అశ్వత్థామా! నేను హిమవత్పర్వతముల మీద, రుక్మిణీ సమేతంగా ఉండి కూడా కఠోర బ్రహ్మచర్యము అవలంబించి, పన్నెండు సంవత్సరములు ఉగ్రతపస్సు చేసి అత్యంత మహిమాన్వితమైన ఈ చక్రాయుధమును పొందాను. దీని ప్రభావంతో దేవ, దానవ, గంధర్వాది సమస్తభూతములు నాకు సాటిరావు. నా దగ్గరున్న ఈ చక్రాయుధమును నా అన్న బలభద్రుడు కానీ, నా కుమారులు ప్రద్యుమ్నుడు, సాంబుడు కానీ మిగిలిన యాదవశ్రేష్టులు గానీ అడగలేదు. తన తపోదీక్షతో అర్జునుడు గాండీవము, శ్వేతాశ్వములు, కపిధ్వజము పొందాడు. తరువాత పరమశివుని మెప్పించి పాశుపతమును పొందాడు. అటువంటి అర్జునుడు నాకు ప్రాణ సమానుడు. అతను అడిగితే నేను ఇవ్వనిది ఏదీ లేదు. కాని అర్జునుడు కూడా ఈ చక్రాయుధము తనకు ఇవ్వమని అడగలేదు. భరత వంశ సంజాతులకు గురువైన ద్రోణునికి కుమారుడవు. నీవు దీనిని అడుగవచ్చునా. అయినా నీవు ఎవరితో యుద్ధము : చేయుటకు ఈ చక్రాయుధము అడుగుచున్నావు. అని అడిగాను.

"కృష్ణా! నీవు ఈ చక్రాయుధము నాకు ఇచ్చిన, నీ పాదములు పట్టుకొని ప్రార్థించి అయినా నిన్ను నా తోయుద్ధమునకు ఒప్పించి, నీతో యుద్ధము చేసి, నీమీదనే ఈ చక్రాయుధము ప్రయోగించవలెనని నా కోరిక. కాని ఈ చక్రాయుధమును నీవు నాకు ఇవ్వడం లేదు కదా.

నీ దగ్గరే ఉంచుకో. ఈ చక్రాయుధము లేకున్న నాకు ఎలాంటి నష్టం లేదు. రాబోయే మహాభారత సంగ్రామంలో ఎటూ నీతో నేను యుద్ధం చేస్తాను కదా." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ. నాకు నవ్వు వచ్చింది. కాని బ్రాహ్మణుడు అడిగాడు కదా అని నాకు తోచిన బహుమానములు ఇచ్చి పంపాను. అతని అహంకారమునకు కారణము అతని వద్దనున్న బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రము. కాని అతను క్రూరుడు. అతని చేతిలో మన భీముడు బాధపడకుండా ఉండాలని నా కోరిక "అని ధర్మరాజుతో అన్నాడు కృష్ణుడు.

కృష్ణుడు తన తమ్ముడు సాత్యకిని, సహదేవుడిని ద్రౌపదికి తోడుగా ఉండమని, తానూ ధర్మరాజు అర్జునుడు కలిసి భీముడు వెళ్లిన వైపుకు వెళ్లారు. దారిలో వారు భీముని కలుసుకున్నారు. భీముడి వలన అశ్వత్థామ ఉన్న చోటు తెలుసుకున్నారు. అందరూ వ్యాసాశ్రమమునకు వెళ్లారు. గంగానది ఒడ్డున, ఒంటినిండా విభూది పూసుకొని, నిశ్చలంగా కూర్చుని తపస్సు చేసుకుంటున్న అశ్వత్థామను చూచారు. భీముని కోపం మిన్నంటింది. "ఓరి అశ్వత్థామా! బ్రాహ్మణాధమా! క్రూరాత్ముడా! కపట సన్నాసీ! నిన్నరాత్రి అంతటి దారుణ మారణ కాండ సలిపి, ఏమీ ఎరగనట్టు ఇంత తొందరలో తాపస వృత్తి ఎలా స్వీకరించావురా! నీవు తాపసి వైనంత మాత్రాన చావు తప్పుతుందా! చేసిన తపస్సు చాలు, లే. నాతో యుద్ధానికి రా!" అని సింహంవలె గర్జించాడు భీమసేనుడు. అశ్వత్థామ భీమసేనుని, అతని వెనుకనున్న అర్జునుని చూచాడు. అర్జునుని అస్త్ర శస్త్ర సంపద ఎరిగిన వాడు కావున వెంటనే పక్కనే ఉన్న రెల్లు గడ్డి పాదలోంచి ఒక రెల్లుగడ్డి పోచ తీసుకొని దానిని అభిమంత్రించి, బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును దాని మీదికి ఆవహింప చేసి, "అపాండవమగు

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

గాక" అని సంకల్పించి భీమార్జునుల మీదికి ప్రయోగించాడు. ఆ దివ్యాస్త్రమునుండి భయంకరమైన అగ్నిజ్వాలలు వెలువడ్డాయి. పెద్ద విస్ఫోటం జరిగింది. అప్పుడు అర్జునుని చూచాడు కృష్ణుడు. "అర్జునా! ఇది బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రము. అత్యంత భయంకరమైనది. దీనికిదేసాటి. దీనిని ఏ అస్త్రము నిరోధించలేదు. కాబట్టి నీవుకూడా నీకు ద్రోణాచార్యుడు ప్రసాదించిన బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రము ప్రయోగించి, అశ్వత్థామ ప్రయోగించిన అస్త్రమును నిరోధించి నిన్ను నీ సోదరులను కాపాడుకో" అని తొందరపెట్టాడు. వెంటనే అర్జునుడు రథం దిగాడు. తన ఆచార్యుడు ద్రోణుని మనస్సులో తల్చుకున్నాడు. గాండీవము తీసుకున్నాడు.

బ్రహ్మశిరోనామ కాస్త్రమును ఎక్కుపెట్టాడు. తనలో ఇలా సంకల్పించాడు. "ఈ మహా అస్త్రమును నేను, అశ్వత్థామ ప్రయోగించిన అస్త్రమును నిరోధించుటకు మాత్రమే, ప్రయోగించుచున్నాను. ఈ అస్త్రమువలన నాకు కానీ, నా సోదరులకు కానీ, గురు పుత్రుడు అశ్వత్థామకు కానీ కీడు కలుగకుండు గాక" అని ప్రార్థించి అస్త్రప్రయోగము చేసాడు. అర్జునుడు ప్రయోగించిన అస్త్రము నింగి కెగసి, అశ్వత్థామ ప్రయోగించిన అస్త్రమును నిరోధించే ప్రయత్నం చేసింది. ఆ అస్త్రములు

రెండూ ఒకదానితో ఒకటి ఢీకొట్టడంతో సముద్రాలు పొంగాయి. ఆకాశంనుండి ఉల్కలురాలాయి. సూర్యుడు తన కాంతి కోల్పోయాడు. భూమి కంపించింది. ఆకాశంనుండి రాళ్ల వర్షం కురిసింది. పిడుగులు పడుతున్నాయి. ఆకశ్చికంగా జరుగుతున్న ఈ ఉత్పాతాలు చూచి జనం ఆశ్చర్యపోతున్నారు. భయపడి పరుగులు తీస్తున్నారు. భయంతో వణికిపోతున్నారు.

ఈ ఉత్పాతాలు చూచి నారదుడు పరుగు పరుగున వ్యాసుని వద్దకు వచ్చాడు. నారదుడూ, వ్యాసుడూ కలిసి అశ్వత్థామ, కృష్ణార్జునులు ఉన్న చోటికి వచ్చారు. అశ్వత్థామ అర్జునుడి మధ్య నిల్చున్నారు. "ఓ అకల్మషులారా! ఇది వరకు ఎంతో మంది వీరులు,

భుజబలసంపన్నులు, శూరులు ఈ పుడమిలో జన్మించారు.

గతించారు. వారెవ్వరూ ఈ బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును జనావాసముల మీద ప్రయోగించలేదు. మీరెందుకు ఇంతటి సాహసమునకు ఒడిగట్టారు." అని అన్నాడు వ్యాసుడు. "ఓ అర్జునుడు వ్యాసునికి, నారదునికి నమస్కరించి ఇలా అన్నాడు. మహాత్ములారా! అశ్వత్థామ బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును పొండవ వంశ నిర్మూలనకు ప్రయోగించాడు. శ్రీ కృష్ణుని ఆదేశము మేరకు ఆ అస్త్రమును నిరోధించుటకు మాత్రమే నేను కూడా అదే అస్త్రమును ప్రయోగించాను. అంతేగాని, జనావాసముల మీద ప్రయోగింపవలెనని క్రూర తలంపుతో ప్రయోగించలేదు. తమరు ఆజ్ఞాపిస్తే నేను ప్రయోగించిన బ్రహ్మశిరోనామ కాస్త్రమును ఉపసంహరించెదను. కాని నేను నా అస్త్రమును ఉపసంహరిస్తే, ఈ దుర్మార్గుడు తాను ప్రయోగించిన అస్త్రముతో మమ్ములనందరినీ దహిస్తాడు. మీరు మా క్షేమం కూడా ఆలోచించాలి." అని వినయంగా పలికాడు అర్జునుడు. వెంటనే తాను ప్రయోగించిన బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును అవలీలగా ఉపసంహరించాడు.

వ్యాసుడు అశ్వత్థామ వంక చూచి "అశ్వత్థామా నీవు కూడా నీచేత ప్రయోగింపబడ్డ ఆ

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

మహాస్తమమును ఉపసంహరించు. అని అన్నాడు. అశ్వత్థామ తాను ప్రయోగించిన బ్రహ్మ శిరోనామకాస్తమమును ఉపసంహరింప ప్రయత్నించాడు కాని అతనికి సాధ్యం కాలేదు. అప్పుడు అశ్వత్థామ వ్యాసుని చూచి ఇలా అన్నాడు. "మహాత్మా! ఈ భీమసేనుడు సిగ్గులేకుండా సుయోధనుని అక్రమ మార్గంలో చంపాడు. అంతటితో ఆగక నన్ను వెదుక్కుంటూ వచ్చి ముని వృత్తి నవలంబించిన నా ప్రాణాలు తీయాలని ప్రయత్నించాడు. అందుకని కోపంతోనూ ప్రాణ భీతితోనూ వివేకం కోల్పోయి,

ఈ బ్రహ్మ శిరోనామకాస్తమమును ప్రయోగించాను. దాని ఉపసంహారము నాకు తెలియదు. అది పాండవులను దహించివేస్తుంది. ఇది పాపము అని తెలిసినా తప్పనిసరి పరిస్థితులలో దానిని ప్రయోగించాను." అని అన్నాడు అశ్వత్థామ. అశ్వత్థామ చెప్పిన మాటలు సావధానంగా విన్నాడు వ్యాసుడు. "అశ్వత్థామా! నీ తండ్రి తన ప్రియశిష్యుడైన అర్జునునికి బ్రహ్మశిరోనామ కాస్తమమును ప్రీతితో ఇచ్చాడు. కాబట్టి అర్జునుడు నీకు కీడు తలపెట్టడు. నీవు ప్రయోగించిన మహాస్తమమును ఉపసంహరించేందుకే తానుకూడా ప్రయోగించాడు. మేము కోరిన వెంటనే ఉపసంహరించాడు. ఇంతటి అస్త్రవిద్యనైపుణ్యము గల అర్జునుని వధించడం నీ తరం కాదు.

ఈ బ్రహ్మ శిరోనామకాస్తమము గురించి చెబుతానువను. ఇది ఏ దేశంలో ప్రయోగించ బడుతుందో అక్కడ 12 ఏళ్లు అనావృష్టి సంభవిస్తుంది. కాబట్టి నిన్నూ, పాండవులను రక్షించడానికి ఈ ఉపాయం చెప్పాము. కాబట్టి నీవు ప్రయోగించిన మహాస్తమమును ఎలాగుననైనా ఉపసంహరించాలి. నువ్వు తాపస వృత్తి నవలంబించావు. కోపం విడిచి పెట్టు. నీ శిరోమణిని ఇతనికి ఇవ్వు. పాండవులందరూ నిన్ను చంపినంతగా సంతోషిస్తారు. ఇది అందరికీ ఆమోదయోగ్యమైనది. ఆ ప్రకారం చెయ్యి. అన్నాడు వ్యాసుడు.

"" అశ్వత్థామ వ్యాసుని చూచి "మహాత్మా! పాండవులకు రత్నములు కొత్త! కౌరవనాధుడైన సుయోధనుని రత్నభాండాగారమెల్ల కొల్లగొట్టారు కదా. ఇంకా వారికి నా రత్నం కావలసి వచ్చిందా మహాత్మా! ఈ రత్నము ఎవరి దగ్గర ఉంటుందో వారికి చోరభయమూ, రాక్షసభయమూ, దేవతలభయమూ, ఉండదు. పైగా వారికి ఆకలి, దప్పిక, నిద్ర, రోగము మొదలగునవి పుట్టవు. అందువల్ల ఈ రత్నము వీరికి ఎలా ఇచ్చేది. కాని మునిసత్తమా! నీ మాటను జవదాటను. కాబట్టి ఈ రత్నము నీకు సమర్పిస్తున్నాను. ఇప్పుడు చెబుతున్నాను వినండి. నేను ప్రయోగించిన బ్రహ్మశిరోనామకాస్తమము పాండవేయ రాగ పాత్ర గర్భములకు (పాండవుల భార్యల గర్భములకు) హానికలిగించి, వారు ధరించిన గర్భములను విచ్ఛిత్తి చేసి, పిదప శాంతిచెందుతుంది." అని పలికాడు అశ్వత్థామ. "" వెంటనే వ్యాసుడు "తథాస్తు. అలాగే జరుగుగాక. అశ్వత్థామా! అంతటితో తృప్తిపడు. వేరేదానికి ఆశించకు." అని అన్నాడు. అశ్వత్థామ ఆలోచనలో పడ్డాడు. ప్రస్తుతము పాండవుల పత్నులెవరూ గర్భవతులుగా లేరు. కాబట్టి తన మాటలు వృధా అవుతాయి. వెంటనే మాట మార్చాడు. " వ్యాసమునీంద్రా! ఇంకొక్కమాట. పాండవేయ రాగ పాత్ర గర్భములనిన

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

తత్సంతాన సంజాత గర్భములు అని నా అభిప్రాయము. కాబట్టి పాండవుల సంతానముల వలన కలిగిన గర్భముల కన్నింటికీ హాని కలిగించి శాంతిపొందుతుంది. నా చే ప్రయోగింపబడిన అస్త్రము సకల గర్భ విధ్వంసము గావిస్తుంది. ఇది తథ్యము." అని మాట మార్చాడు అశ్వత్థామ. వ్యాసుడు హతాశుడయ్యాడు. వీరువురి సంవాదము విలాసంగా తిలకిస్తున్నాడు కృష్ణుడు. "ఈ అశ్వత్థామ వ్యాసుని మాటను అబద్ధం చేసి తన మాట నెగ్గించుకుంటున్నాడు. ఇప్పుడు నేను వీడికి అడ్డుపడక తప్పదు." అని మనసులో అనుకున్నాడు. కృష్ణుని మనసులో మాట గ్రహించిన వ్యాసుడు మాట్లాడ కుండా మిన్నకున్నాడు. అప్పుడు కృష్ణుడు అశ్వత్థామతో ఇలా అన్నాడు. "అశ్వత్థామా! పాండవుల కుమారులనందరినీ చంపి పాపం మూట గట్టుకున్నావు. ఇప్పుడు వారి సంతానము, వారి వారి సంతానముల గర్భములను కూడా విచ్ఛిత్తి చెయ్యాలనుకుంటున్నావు. ఇది మహా పాపము. కాని పాండవ వంశము నిలబెట్టుటకు ఒకే ఒక్క గర్భమును నిలప నిశ్చయించాను. పాండవ వంశం నిలబెడతాను. కాబట్టి ఒక్క గర్భము మాత్రము నిలిపి మిగిలిన గర్భములను నీ అస్త్రములో దహించు." అని అన్నాడు కృష్ణుడు. ఆ మాటలకు అశ్వత్థామకు కోపం వచ్చింది. "" "కృష్ణా! నీ ఆలోచననాకు తెలియును. నీవు పాండవ పక్షపాతివి. కాబట్టి అలా మాట్లాడావు. కాని నేను అలా ఎందుకు చేస్తాను. నీవు విరాట రాజపుత్రి ఉత్తర గర్భమును రక్షించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నావు. నీవు ఆపని చేస్తే, నేను నా అస్త్రముతో ఉత్తర గర్భమును కూడా నాశనం చేస్తాను." అని పలికాడు. దానికి కృష్ణుడు దీటుగా సమాధానం ఇచ్చాడు. "అసంభవము అశ్వత్థామా! అది ఎన్నటికీ జరగదు. విను. ఇప్పుడు అభిమన్యుని మహా తేజము ఉత్తర గర్భములో దినదిన ప్రవర్ధమానముగా పెరుగుతున్నది. నీవే కనక నీ అస్త్రముతో ఆ గర్భవిచ్ఛిత్తి కి పాల్పడితే నేను ఆ కుమారునకు దీర్ఘాయువును ఇస్తున్నాను." "" ఆ మాటలకు అశ్వత్థామ నవ్వాడు. "అస్త్రదగ్గుడికి నీవు దీర్ఘాయువు ఇస్తావా కృష్ణా! అది అసాధ్యము. కానిమ్మ, మీ ఇద్దరూ ప్రయత్నించండి." అని విలాసంగా నవ్వాడు అశ్వత్థామ. వ్యాసుని మాటలు, కృష్ణుని మాటలు లక్షపెట్టకుండా అశ్వత్థామ, తాను సంధించిన బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును పాండవేయరాగపాత్రగర్భముల మీదికి, తత్సంతాన సంజాత గర్భముల అన్నింటి మీదికి, మళ్లించాడు. అప్పుడు కృష్ణుడు అశ్వత్థామతో ఇలా అన్నాడు. "గురుపుత్రా! ఇండు నేను చేసేదేమీ లేదు. ఒకనాడు త్రికాలవేదియగు ఒక బ్రాహ్మణుడు ఉపశ్లావ్యములో ఉన్న ఉత్తర వద్దకు వచ్చి ఆమెను చూచి, అమ్మా! నీవు చేసుకున్న పుణ్యవిశేషమువలన నీకు ప్రాణములు పరిక్షీణములైన పుత్రుడు జన్మిస్తాడు. ఆ కారణంగా అతడు పరిక్షిత్తు అనే నామధేయంతో ఈ భూమిని చిరకాలము పరిపాలిస్తాడు. అని పలికాడు. కాబట్టి అశ్వత్థామా! ఆ బ్రాహ్మణుని మాటలు అబద్ధములు కావు కదా! కనుక పాండవ వంశ నిర్మూలనము అనే నీ సంకల్పము ఫలించదు. ఉత్తరకు పుట్టబోయే బిడ్డ పాండవ వంశకరుడవుతాడు." అని పలికాడు. కాని కృష్ణునికి అశ్వత్థామ మీది కోపం చల్లారలేదు. "అశ్వత్థామా! నీవు బాలపూతివి. బాలురు,

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

యువకులు అనే బేధం లేకుండా అర్ధరాత్రి అందరినీ చంపావు. కాబట్టి ఇదే నా శాపము... అనుభవించు. నేటి నుండి నీకు అన్నం దొరకదు. నీకు ఎవ్వరూ సాయం చెయ్యరు. నీ ఒంటినిండా చీము నెత్తురు కారుతుంటుంది. ఈ ప్రకారము 3000 సంవత్సరములు దేశద్రిమ్మరిపై అందరి చేతా అసహ్యంపబడుతూ తిరుగుతావు. కాని నాచేత రక్షింపబడిన ఉత్తర గర్భ సంజాతుడు, కృపాచార్యుని వద్ద ధనుర్విద్యాభ్యాసము చేసి చాలా సంవత్సరములు ఈ భూమిని పాలిస్తాడు. అతనికి జనమేజయుడు అనే కుమారుడు కలిగి నీ కళ్లెదుటనే ఈ భూమిని జనరంజకంగా పరిపాలిస్తాడు. ఇది సత్యం. " అని పలికాడు కృష్ణుడు. ఆ మాటలు విన్న వ్యాసుడు "గురుకుమారా! నీవు బ్రాహ్మణ వంశములో జన్మించినా క్షాత్రము అవలంబించావు. దారుణ మారణ కాండకు పాల్పడ్డావు. విచక్షణా రహితంగా బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రప్రయోగము గావించావు. కనీసం నామాటలు కూడా నీవు లక్షపెట్టలేదు. కాబట్టి కృష్ణుని మాటలు అక్షరాలా జరిగితీరుతాయి." అని పలికాడు.

దానికి అశ్వత్థామ కోపించి "వ్యాసమునీంద్రా! నీవు కూడా మాలాంటి మనుష్యుల మధ్యనేజీవించు. ఇదే నా ప్రతి శాపము." అని అన్నాడు. వెంటనే తన శిరోరత్నమును తీసి పాండవులకు ఇచ్చాడు. తాను తపస్సుచేసుకొనుటకు తపోవనములకు వెళ్లిపోయాడు. పాండవులు, కృష్ణుడు వ్యాసునికి నమస్కరించి మరలా ద్రౌపది ఉన్న చోటుకు వచ్చారు. భీముడు అశ్వత్థామ శిరో రత్నమును ద్రౌపదికి ఇచ్చాడు. "ద్రౌపదీ! శత్రుకార్యము పూర్తి అయింది. గురు పుత్రుడు అవడం వల్ల అర్జునుడు అశ్వత్థామను చంపడానికి ఇష్టపడలేదు. అందుకని అతని శిరోరత్నము తీసుకొని అతని కీర్తి శరీరము పడగొట్టాము. అతను ఇంక బతికే చచ్చినట్టే. ఇంక నీ దుఃఖము మానుము. ధర్మరాజు దుఃఖమును పోగొట్టాము." అని అన్నాడు. అప్పుడు ద్రౌపది అత్యంత మహిమాన్వితమైన ఆ రత్నమును చేతిలో పెట్టుకొని ధర్మరాజును చూచి "ఈ రత్నము పొందినందుకు నాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది. దీనిని ధరించుటకు మీరు అర్హులు." అంటూ ఆరత్నమును ధర్మరాజుకు ఇచ్చింది. ధర్మరాజు కూడా తనకు అశ్వత్థామ మీద ఉన్న గౌరవము, భక్తి ప్రపత్తులకు నిదర్శనంగా ఆ రత్నమును తన శిరస్సున ధరించాడు. అప్పుడు ధర్మరాజు అందరు వినేటట్టు తాము అక్కడినుండి బయలు దేరినప్పటినుండి తిరిగి అక్కడకు వచ్చుదాకా జరిగిన విశేషములు అన్ని ద్రౌపదికి, సహదేవునకు మిగిలిన వారికి వివరించాడు. బ్రహ్మశిరో నామకాస్త్ర ప్రభావంచేత అప్పటిదాకా నిల్చిన పాండవుల కుమారుల పత్నుల గర్భము లన్ని విచ్చిత్తి పొందాయి. కాని ఉత్తర గర్భము మాత్రం యధాతథంగా ఉంది. ఈ విషయం ఉత్తరకు కూడా తెలియదు.

(మహాభారతము, భాగవతము రాసినది వ్యాసుడే అయినా,

పైన చెప్పిన ఘట్టము భాగవతములో వేరు విధంగా రాయబడినది. అందులో పాండవులు అశ్వత్థామను బంధించి ద్రౌపది వద్దకు తీసుకొని వస్తారు. అప్పుడు ద్రౌపది అశ్వత్థామను క్షమించి వదిలిపెడుతుంది. ఈ తేడాను గమనించగలరు.) అప్పుడు ధర్మరాజు కృష్ణుని తో ఇలా అన్నాడు. "కృష్ణా! బలంలో శౌర్యములో, ద్రౌపదీ కుమారులు ఎంతో పరాక్రమ వంతులు కదా.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

అశ్వత్థామ ఒక్కడు వారినందరినీ చుట్టుముట్టి ఎలా చంపగలిగాడు. అతనికి అంతటి శక్తిసామర్థ్యాలు ఎలా వచ్చాయి. పైగా ధృష్టద్యుమ్నుడు అజేయ బాహుబల సంపన్నుడు. మరి అలాంటి వాడు అశ్వత్థామ చేతిలో దారుణంగా మరణించడానికి కారణం ఏమిటి? నాకు చెప్పండి." అని అడిగాడు. దానికి కృష్ణుడు ఇలా చెప్పసాగాడు. "ధర్మనందనా! నాకు మహాశివుడు బాగా తెలుసు. అతను ప్రాణికోటి జన్మించుటకు, జీవించుటకు, లయించుటకు కారకుడు. అతడు తన సంకల్ప మాత్రం చేతనే ఈ జీవకోటిని సృష్టించగలడు, లయింపచేయగలడు. కాని అతడు భక్తి సులభుడు. భక్తి తో తప్ప ఇతరత్రా అతనిని వశపరచుకొనుట అసాధ్యము. అందుకని అతడు ఇంత శక్తి మంతుడు అని చెప్పుట అసాధ్యము. తొలుత బ్రహ్మ ఈ ప్రాణికోటిని సృష్టించవలెనని తలంపుతో మహాశివుని వద్దకు వెళ్లాడు. తన మనస్సులో మాట చెప్పాడు. అప్పుడు మహాశివుడు బ్రహ్మతో "బ్రహ్మదేవా! ఏ కార్యము సిద్ధించుటకైనా తపస్సు ముఖ్యం. తపస్సుతో తప్ప వేరు ఏ సాధనము తోనూ కార్యసాధన జరగదు. అందుకని ముందు నేను తపస్సు చేస్తాను." అని పలికాడు. తరువాత నీటిలో మునిగి " తపస్సుచెయ్యడం మొదలెట్టాడు.

అలా కొన్ని వేల సంవత్సరములు గడిచిపోయాయి.

ఎంతకూ పరమశివుడు బయటకు రాలేదు. బ్రహ్మదేవునికి విసుగు పుట్టింది. తుదకు, బ్రహ్మదేవుడు, మహాశివుని సాయం లేకుండానే, తన తపఃప్రభావంచేత దక్షప్రజాపతిని సృష్టించాడు. "దక్షప్రజాపతీ! నీవు నా ఆజ్ఞచేత ప్రజలను సృష్టించు" అని ఆజ్ఞాపించాడు బ్రహ్మ. "బ్రహ్మదేవా! నా కన్నా వేరే పెద్దవాళ్లు ఎవరూ లేని యడల నీవు చెప్పినట్టు సృష్టి కార్యక్రమము నిర్వర్తిస్తాను." అని అన్నాడు. "దక్షప్రజాపతీ! పరమేశ్వరుడు జలంలో మునిగి తపస్సు చేస్తున్నాడు. ప్రజలను సృష్టించు వారు ఇంక ఎవ్వరూ లేరు. కాబట్టి నీవే ఈ సృష్టి కార్యక్రమమును నిర్వర్తించు." అని పలికాడు. తరువాత దక్షప్రజాపతి దేవతలను, అసురులను, మనుష్యులను, తిర్యగ్జాతులను మొదలగు భూతములను సృష్టించాడు. కాని వాటికి తగిన ఆహారమును సృష్టించలేదు. అందుకని దక్షుడు సృష్టించిన ఆ ప్రాణులు ఆకలితో దక్షప్రజాపతిని భక్తించడానికి ప్రయత్నించాయి. అప్పుడు దక్షప్రజాపతి బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లాడు. "బ్రహ్మదేవా! ఈ ప్రాణికోటి అంతా ఆకలితో నా వెంట పడుతున్నాయి. వీటి బారినుండి నన్ను రక్షించు. ఈ ప్రాణులంతటికీ ఆహారమును కల్పించు." అని ప్రార్థించాడు.

వెంటనే బ్రహ్మదేవుడు ఓషధులు, ఫలములు, కందమూలములు మొదలగు భక్ష్యములకు మూలమైన వృక్షములను, లతలను, పొదలను సృష్టించి ప్రాణులకు ఆహారము సమకూర్చాడు. మరియు బలిష్ఠమైన జంతువులకు బలహీనమైన జంతువులను ఆహారంగా సమకూర్చాడు. ఈ ఏర్పాటుకు ప్రాణులన్ని సంతోషించి వెళ్లిపోయాయి. అప్పటినుండి సృష్టి నిరాఘాటంగా కొనసాగుతూ ఉంది. అప్పటికే సృష్టించబడిన ప్రాణులకు సంతానాభివృద్ధిచెందుతూ ఉంది. ఈ ప్రకారం సృష్టి క్రమము జరుగుతూ ఉండగా, మహాశివుడు తపస్సు ముగించుకొని

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

జలమునుండి బయటకు వచ్చాడు. లోకమంతా ప్రాణులు సృష్టించబడటం, వారికి సంతానం కలగడం, సృష్టి నిరాఘాటంగా సాగటం చూచాడు. మహాశివునికి కోపం వచ్చింది. సృష్టించడానికి పనికిరాని లింగము (పురుషాంగము) నాకెందుకని దానిని పెరికి భూమి మీద పెట్టాడు. అది చూచిన బ్రహ్మదేవుడు "మహాదేవా! ఏమిటిది! ఇలా ఎందుకు చేసావు?" అని అడిగాడు.

"బ్రహ్మదేవా! ప్రాణులను సృష్టించడానికి నేను నీళ్లలో మునిగి అత్యంత ఉగ్రమైన తపస్సు చేసాను. తపస్సు పూర్తిచేసుకొని వచ్చాను. కాని, ఇప్పటికే వేకాకరి చేత ప్రాణులు సృష్టింప బడ్డారు. అందువలన ఇలా చేసాను. ప్రాణులను సృష్టించడానికి పనికిరాని ఈ లింగము నాకేల." అని పలికాడు కోపంతో ఊగిపోతూ. ఇంక అక్కడ ఉండటానికి ఇష్టపడక మాల్యవంత పర్వతమునకు పోయి తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. మహాశివుని చేత భూమి మీద పెట్టబడిన లింగము బ్రహ్మదేవాదులకు మహా సుందరంగా ప్రకాశవంతంగా కనిపించింది. ఇంద్రుడూ మొదలగు దేవతలందరూ దానికి పూజలు చేయడం మొదలెట్టారు. అలా చాలా కాలం గడిచింది. దేవతలు ఒక మహా యజ్ఞము చేయడానికి తలపెట్టారు. యజ్ఞమునకు కావలసిన వస్తువులు అన్ని సమకూర్చుకున్నారు. యజ్ఞ భాగములు అందు కోడానికి అర్చులైన దేవతలను నిర్ణయించారు. కాని మహాశివునికి మాత్రం యజ్ఞభాగము కల్పించలేదు. యజ్ఞం మొదలయింది. ఈ విషయం మహాశివునికి తెలిసింది. వెంటనే చాలా పాడవైన విల్లు ఒకటి సృష్టించాడు. దానిని చేత ధరించి మహోగ్రుడ్డై దేవతలు యజ్ఞ చేసే ప్రదేశానికి వచ్చాడు. మహాశివుని కోపానికి భూమి దద్దరిలింది. ఆకాశం గర్జించింది. పర్వతాలు పెళ్లగించబడ్డాయి. సూర్యచంద్రులు తమ ప్రకాశం కోల్పోయారు. దేవతలందరూ భయపడి పరుగులు తీసారు. యజ్ఞమునకు ఆధ్వర్యము వహించుచున్న దేవతలు భయంతో బొమ్మలలా నిలబడిపోయారు. మహాదేవుడా ఆ యజ్ఞాన్ని కొట్టాడు. ఆ వేటుకు యజ్ఞము, అక్కడ వేల్చుతున్న అగ్నితో సహా పారిపోయింది. యజ్ఞం ఆగిపోయింది. మహాశివుడు యజ్ఞమును నిర్వహించుచున్న పూషుని పళ్లు ఊడగొట్టాడు. సవితృని చేతులు విరిచాడు. భగుడి కళ్లలో పాడిచాడు. మిగిలిన దేవతలందరూ భయభ్రాంతులై అక్కడ ఉన్న యజ్ఞోపకరణములు తీసుకొని తలా ఒక దిక్కుకు పారిపోయారు. కాని మహాశివుడు వారిని పారిపోకుండా నలుదిక్కులా తానే అయి విల్లు సంధించి నిరోధించాడు. దేవతలు చేసేది లేక మహాశివుని కాళ్లమీద పడ్డారు. పారిపోయిన యజ్ఞము, అగ్నితో సహా వచ్చి మహాశివుని కాళ్లమీద పడింది. మహాశివుడు శాంతించాడు. తన కోపాన్ని ఒక సరస్సులోకి విసిరేసాడు. ఆ కోపాగ్నికి ఆ సరస్సు ఎండిపోయింది. పరమేశ్వరుని దయవలన సవితకు చేతులూ, పూషుడికి పళ్లు, భగుడికి కళ్లు యధాప్రకారము వచ్చాయి. దేవతలందరూ పరమేశ్వరుని భక్తితో కొలిచి ఆ యాగములో అతనికి కూడా భాగం కల్పించారు. దేవతలు తలపెట్టిన యాగం నిర్విఘ్నంగా నెరవేరింది. ఓ ధర్మరాజా! ఆ దేవదేవుడైన పరమేశ్వరుని లీలలు ఇలా ఉంటాయి. ఆ ఓ ఆ

మహా భారతము సాప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

మహాదేవుడు కోపిస్తే లోకాలన్ని భస్మం అయిపోతాయి. ఆ దేవదేవుడు కరుణిస్తే లోకాలన్నీ సుఖిక్ష్ణంగా ఉంటాయి. అశ్వత్థామకు ఆ దేవదేవుడు తోడుగా ఉండబట్టి ఉపపాండవులను, ధృష్టద్యుమ్నుని, శిఖండిని సంహరించగలిగాడు. కాబట్టి ఇది అశ్వత్థామ పరాక్రమము కాదు. ఈ యుద్ధములో మీరు భీష్ముని పడగొట్టడం, ద్రోణుడు, కర్ణుడు, శల్యుడు మొదలగు మహావీరులను చంపడం, సుయోధనుడు మొదలగు కురుకుమారులను చంపడం, భీముడు తన ప్రతిజ్ఞలు నెరవేర్చుకోడం, అంతా దైవమానుషభీల అంతేకాని మీ పరాక్రమము కాదు. కాబట్టి సాధించిన విజయమునకు ఆనందపడు. కారణాలు వెతక్కు" అని అన్నాడు కృష్ణుడు. మహాభారతము సాప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము సమాప్తము. దీనితో సాప్తిక పర్వము సర్వం సమాప్తము. ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఒక్క మాట. సాప్తిక పర్వముతో మహాభారతయుద్ధము ముగిసింది. కాని మహా భారత యుద్ధము గురించి ఒక విశ్లేషణ సమర్పిస్తున్నాను. అవధరించండి.

మహా భారత యుద్ధము - ఒక విశ్లేషణ

మహా భారత యుద్ధము 18 రోజులు జరిగింది.
దాదాపు 17 అక్షౌహిణీల సైన్యము మరణించింది.
వారి భార్యలు విధవలయ్యారు.... అనాధలయ్యారు వారి కొడుకులు, కూతుళ్లు తండ్రి లేని వాళ్లయ్యారు. వారి తల్లులకు గర్భశోకం మిగిలింది.
దీని వల్ల కలిగిన ఫలితం ఏమిటి? చూన్యం. వేల సంవత్సరాల చరిత్ర కలిగిన కౌరవ వంశం సర్వనాశనం అయింది.
ఇద్దరు అన్నదమ్ముల కుమారుల మధ్య వచ్చిన ఆస్తి తగాదాకు ఇంతమంది బలికావాలా? జవాబు లేని ప్రశ్న. అసలు ఈ యుద్ధమునకు అసలు కారణం ఏమిటి? కేవలం రాజ్యభాగమేనా లేక పరువు, ప్రతిష్ఠ, పట్టుదల, అభిమానము, అభిజాత్యము, లోభత్వమా? ధృతరాష్ట్రుడు, పాండురాజు అక్కచెల్లెళ్ల పిల్లలు. వారు కూడా దేవర న్యాయము ననుసరించి వ్యాసుడికి పుట్టారు. కాని, క్షేత్రప్రాధాన్యము చేత రాచబిడ్డలయ్యారు. పెద్దవాడు ధృతరాష్ట్రుడు పుట్టుగుడ్డి. రెండవ వాడు పాండురాజు బలవంతుడు. మూడవ వాడు విదురుడు దాసీ పుత్రుడు. రాజ్యార్హత లేదు. నాడు నేడు ఒకే ధర్మము.

హిందూ అవిభక్త కుటుంబములో పెద్దవాడే కర్త. ఆ ధర్మము ననుసరించి ధృతరాష్ట్రునికి పట్టం కట్టారు. రాజప్రతినిధిగా పాండురాజు రాజ్యభారం వహించాడు. రాజ్యమును విస్తరించాడు. కాని కొన్ని కారణముల వలన తన ఇద్దరు భార్యలు కుంతి, మాద్రులతో అడవులకు వెళ్లాడు. అక్కడ కుంతికి ధర్మరాజు, భీముడు, అర్జునుడు, మాద్రుకి నకుల, సహదేవులు, పాండు రాజు వలన కాకుండా దైవిక శక్తులవలన జన్మించారు.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

కాని క్షేత్ర ప్రాధాన్యము చేత క్షత్రియులయ్యారు. ధృతరాష్ట్రుడి వలన గాంధారికి సుయోధనుడు పెద్దవాడుగా, 100 మంది జన్మించారు.

వయసు లీత్యా ధర్మరాజు పెద్దవాడు. సుయోధనుడు చిన్నవాడు. కాని సుయోధనుడు ధృతరాష్ట్రుని (చక్రవర్తి) పెద్ద కొడుకు. ధర్మరాజు రాజ్యమును వదిలి అడవులకు వెళ్లిన పాండురాజు కుమారుడు. ఇదీ తేడా. పాండురాజు చనిపోయాడు. మాద్రి భర్తతో సహగమనం చేసింది. కుంతి, తన పిల్లలను తనుకొని హస్తినాపురం వచ్చింది. అప్పటికి వారి వయసులు.....

ధర్మరాజు(16),భీమసేనుడు(15),అర్జునుడు(14),

నకులుడు(13),సహదేవుడు(13). ఉన్నట్టుండి ఆకాశంనుండి ఊడిపడ్డట్టు వచ్చిన ఈ దాయాదులను చూచి సుయోధనుని మనసు కొంచెం కలత చెందింది. అప్పటిదాకా తానే రారాజు అనుకుంటున్నాడు. కాని రాజ్యములో భాగానికి మరో ఐదుగురు తయారయ్యారు. అదే అన్నదమ్ముల మధ్య మనస్ఫుర్తలకు నాంది. భీముడు బలవంతుడు. సాధారణంగా బలవంతునికి బలహీనులను చూస్తే అలుసు. అందుకని భీముడు మిగిలిన వారిని చావగొట్టి ఆనందించే వాడు. వీడి ఆగడాలను తట్టుకోలేక, వీడి పీడా వదిలించుకోవాలని సుయోధనుడు మిగిలిన వారు భీముని చంపడానికి అనేక ప్రయత్నాలు చేశారు. కాని అవి ఫలించలేదు. అక్కడి నుండి వైషమ్యాలు మొదలయ్యాయి. పెద్ద వాళ్లు ఊరుకోరు కదా. భీష్ముడు, విదురుడు కలిసి అందరిలోకీ పెద్ద వాడైన ధర్మరాజుకు యౌవరాజ్య పట్టాభి షేకం చేశారు. పుండు మీద కారం చల్లినట్టయింది సుయోధనుడికి. ద్వేషంతో కుమిలిపోతున్నాడు. దానికి తోడు శకుని అగ్నిలో ఆజ్యం పోస్తున్నాడు. పాండవుల పీడ వదిలించు కోవాలను కున్నాడు సుయోధనుడు. ఫలితంగా తండ్రిని ఒప్పించి, పాండవులను వారణావతానికి పంపాడు. అక్కడ వారిని సజీవ దహనం చెయ్యాలని కుట్రపన్నాడు సుయోధనుడు. అగ్ని ప్రమాదంగా చిత్రించాలను కున్నాడు. కాని బెడిసికొట్టింది. పాండవులు చనిపోయారు అని సుయోధనుడు అనుకుంటే, విదురుని మంత్రాంగంతో వారు బయటపడ్డారు.

తంతే గంపలో పడ్డట్టు, పాంచాల దేశం చేరి పెళ్లి

కొడుకు లయ్యారు. తన పిల్లలు పరాయి దేశంలో ఉండటం బాగోలేదని ధృతరాష్ట్రుడు వారిని హస్తినకు పిలిపించాడు. పాండవులకు అర్థ రాజ్యము ఇస్తానని భీష్మ,ద్రోణ,సుయోధనాది ప్రముఖుల ముందు, ధర్మరాజు మొదలగువారి ముందు, కృష్ణుని సాక్షిగా ప్రకటించాడు ధృతరాష్ట్రుడు. ఖాండవ ప్రస్థము రాజధానిగా చేసుకొని అర్థరాజ్యము అనుభవించమని ఆదేశించాడు. అగ్నిలో ఆహుతి కావలసిన వాళ్లు పెళ్లిచేసుకొని హస్తినలో అడుగుపెట్టగానే సుయోధనుడికి ఒంటినిండా కారం పూసినట్టయింది. పైగా రాజ్యభాగం ఇస్తానని తండ్రి ప్రకటించడం. తట్టుకోలేకపోయాడు సుయోధనుడు. కాని ఏమీ చెయ్యలేక చేతులు ముడుచుకున్నాడు. పాండవుల మంచితనం, కృష్ణుని మంత్రాంగం వారికి అన్ని శుభాలు కలిగించాయి, మయుడు మయసభ నిర్మించి ఇచ్చాడు. భీమార్జున నకుల సహదేవులు నాలుగు

మహా భారతము సాప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

దిక్కులు జయించి రాజ్యవిస్తరణ చేసారు. రాజసూయం చేయ సంకల్పించాడు ధర్మరాజు. కృష్ణుని ఆధ్వర్యంలో రాజసూయ యాగం నిర్విఘ్నంగా నెరవేరింది. కాని అక్కడ రెండుసంఘటనలు జరిగాయి.

1. తమ సామంతులు తెచ్చి ఇచ్చిన కానుకలు అన్నింటినీ జాగ్రత్తగా తీసుకొని భద్ర పరిచే పని సుయోధనుని అప్ప చెప్పాడు ధర్మరాజు. ఎందరో సామంత రాజులు కళ్లు చెదిరే కానుకలు తెచ్చి ఇస్తుంటే చూచి రారాజు కళ్లు కుట్టాయి. మనసంతా ద్వేషంతో రగిలిపోయింది. తన రాజ్యంలో భాగం పంచుకొని తనకన్నా మిన్నగా వెలిగిపోతున్న పాండవుల రాజ్యసంపద రారాజు కు కంటిమీద కునుకు లేకుండా చేసింది.

2. రాజసూయ యాగము అయిపోయింది. అందరూ వెళ్లిపోయారు. ఒక రోజు రారాజు, పాండవులు, పాంచాలి తోసహా మయసభను చూడ్డానికి వెళ్లాడు. తలా ఒక పక్కకుపోయి చూస్తున్నారు. రారాజుకు ఒక చోట ఒక కొలను కనిపించింది. జీరాడుతున్న పంచ తడుస్తుందని ఎత్తిపట్టుకొని నడిచాడు. కాని అక్కడ నీరు లేదు. మరొక చోట కూడా అలాగే ఉంది. ఇక్కడా అంతే కదా అనుకొని భీమాగా నడిచాడు. నీటిలోపడ్డాడు. కొంచెం దూరంలో ఉన్న ద్రౌపది మానవ సహజమైన నవ్వు ఆపుకోలేకపోయింది. (మొగుడు కాలుజారి కిందపడ్డా కిసుక్కున నవ్వుతుంది భార్య. అది అసంకల్పంగా జరిగే చర్య). కాని ఆ నవ్వు సుయోధనుని లోని అహంన్ని ఆత్మాభిమానాన్ని రెచ్చగొట్టింది. కోపంతో రగిలిపోయాడు. భీమసేనుడు గబాగబా వచ్చి చెయ్యి అందించి లేవ దీసాడు. ధర్మరాజు కొత్త బట్టలు తెప్పించాడు. కాని పాంచాలి నవ్వు రారాజు మనసులో ములుకు లాగా గుచ్చుకుంది. నలుపుతూ ఉంది.

పాండవుల వైభవము, పాంచాలి నవ్వు. ఈ రెండింటినీ మరిచి పోలేక పోయాడు రారాజు. హస్తినకు రాగానే తండ్రితోనూ, మామ శకునితోనూ మంతనాలు సాగించాడు. ఫలితం మాయాద్యుతం. ఒక్క రక్తపు బొట్టు నేలబడకుండా పాండవ శ్రీని నీకు ధారాదత్తం చేస్తానన్నాడు శకుని. నాడు ఒక్క రక్తపు బొట్టు నేల బడకుండా రాజ్యం అపహరించిన రారాజు సుయోధనుడు, మహాభారత యుద్ధంలో 18 అక్షౌహిణుల సైన్యం యొక్క రక్తం కురుక్షేత్రంలో కాలువలై, ఏరులై పారిచాడు.

ధర్మరాజు, రారాజు బదులు శకుని, జూదం ఆడారు.

మొదట్లో కొన్నిపందాలు గెలిచినా తరువాత వరుస పరాజయాలు మూటగట్టుకున్నాడు. ధర్మరాజు. ధర్మరాజునిలో పట్టుదల పెంచి అతనిలో ఉన్న వివేకమును నశింపచేసాడు చతురుడైన శకుని. ఫలితం తన తమ్ములు నలుపక్కలా దిగ్విజయం చేసి సంపాదించిన రాజ్యంతో సహా, ఆ నలుగురు తమ్ములను, తనను, తన భార్యను జూదంలో పణంగా ఒడ్డి ఓడిపోయాడు ధర్మరాజు. ఇక్కడితో కథ ఆగిపోతే మహా భారత యుద్ధం జరిగి ఉండేది కాదు. కాని ఇప్పటి వరకూజరిగిన సంఘటనలు ఏవీ యుద్ధానికి దారి తీయలేదు. ఓడి పోయిన పాండవులను ద్రౌపదిని వారి మానాన వారిని వదిలి పెట్టి ఉంటే పరిస్థితి వేరుగా ఉండేది.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

ధర్మరాజు ఒక్కొక్క పందెం ఓడిపోతుంటే ఎలాగైతే పట్టుదల పెరిగి, ఉచ్చనీచములు తెలియకుండా తనను, తమ్ములను, భార్యను పందెంగా ఒడ్డాడో, ఓడాడో, అలాగే పాండవులు, ద్రౌపది, ఓడిపోగానే వారు తనకు దాసులు, అనే విపరీతమైన భావన సుయోధనుని మనసులో పుట్టింది. అదే అతని సర్వనాశనానికి దారి తీసింది.

ధర్మరాజు ద్రౌపదిని ఓడిపోగానే సుయోధనుడు అన్నమాటలు ఇవి: "విదురా! పాండవుల ప్రియమైన భార్యను ఇక్కడకు తీసుకొని రా! ఆమెను నా అంతఃపురము శుభ్రం చెయ్యమని చెప్పు. ఆమెను మా దాసీలు ఉండే చోట ఉండమను." ద్రౌపది తన అన్నభార్య. తనకు వదిన. పాండురాజు కోడలు. ఆమెను అంత నీచంగా పది మందిలో పిలిపించవచ్చునా అనే ఆలోచన రారాజుకు రాలేదు. పైగా విదురుణ్ణి తీసుకురమ్మన్నాడు. విదురుడు మందలించినా, తిట్టినా బుద్ధిరాలేదు. అధికార మదం, గర్వం తల కెక్కింది. అదే అతని పతనానికి దారి తీసింది.

తరువాత ప్రతీహారిని పంపాడు. ప్రతీహారి సభలో జరిగిన విషయాలు, రారాజు ఆజ్ఞ విన్నవించాడు. ద్రౌపది కొన్ని ప్రశ్నలు అడిగింది. వాటిని ప్రతీహారి రారాజుకు విన్నవించాడు. పాంచాల రాజకుమారిని ఈ సభకు వచ్చి ప్రశ్నించమను. ఆమె ప్రశ్న, ధర్మరాజు జవాబు సభలో అందరూవింటారు అన్నాడు సుయోధనుడు. ఎంతకూ ద్రౌపది రాలేదు. అప్పుడు ధర్మరాజు ఒక దూతను పంపాడు. ఆమె ఏ పరిస్థితిలో ఉన్నా సభకు వచ్చి, ధృతరాష్ట్రునికి జరిగిన విషయం చెప్పమని ఆదేశించాడు. ఆ దూతకు ఏమి చెయ్యాలో తోచలేదు. ద్రౌపదికి ఏమి చెప్పాలి అని మరలా అడిగాడు. సుయోధనుడికి సహనం నశించింది. దుశ్శాసనుడిని పిలిచాడు. "దుశ్శాసనా! ఈ ప్రతీహారి భీముడికి భయపడుతున్నాడు. వాళ్లు ఇప్పుడు మన బానిసలు. వాళ్లం చేస్తారు నీవుపోయి యాజ్ఞసేనిని బలవంతంగా సభకు తీసుకొని రా!" అని ఆదేశించాడు. దుశ్శాసనుడు ద్రౌపది దగ్గరకు వెళ్లి అన్నగారి ఆదేశం వినిపించాడు. చేసేది లేక ద్రౌపది సభకు వెళ్లి సభలో ఆడవాళ్లు ఉన్నచోటకు వెళ్లి నిలబడింది.

అక్కడితో ఆగినా బాగుండిపోను. ఇక్కడ దుశ్శాసనుడు అత్యుత్సాహం ప్రదర్శించాడు. ద్రౌపది జుట్టపట్టుకొని లాగి సభకు ఈడ్చుకు వచ్చాడు. ఇంకా రెచ్చిపోయాడు. "నువ్వు ఏక వస్త్ర వైతనేమి వివస్త్ర పై తే నేమి. నిన్ను నీ భర్తలు జూదంలో ఓడిపోయారు. నిన్ను మా దాసిగా చేశారు. నువ్వు మా దాసీల పక్కన నిలబడాలి కాని అంతఃపుర కాంతల పక్కన కాదు. అంటూ జుట్టు పట్టుకొని లాగాడు. అదే వాడి పతనానికి నాంది అయింది. నిస్సహాయ స్థితిలో ఉన్న ద్రౌపది తన గోడు సభలో ఉన్నవారికి చెప్పుకుంది. కాని ఎవరు వింటారు. దాసీ దాసీ అంటూ దుశ్శాసనుడు అరుస్తున్నాడు. కర్ణుడు, శకుని బిగ్గరగా అరుస్తూ దుశ్శాసనుడిని ప్రోత్సహించారు. ద్రౌపది పరిస్థితి చూచి భీమార్జున నకుల సహదేవులు ధర్మరాజును తిట్టారు. ఇంతలో సుయోధనుని తమ్ములలో ఒకడైన వికర్ణుడు లేచి, ద్రౌపది అధర్మవిజిత (అధర్మముగా గెలువబడినది) అని వాదించాడు. అప్పటిదాకా దుశ్శాసనుని

మహా భారతము సాప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

ప్రాత్యహించిన కర్ణుడు కూడా అత్యుత్సాహము ప్రదర్శించాడు. కర్ణుడికి కురు వంశానికి బాహ్యంగా ఎలాంటి సంబంధం లేదు. ఎందుకంటే అతడు కుంత కుమారుడని లోకానికి తెలియదు. అప్పటికి అతనికి తెలియదు. అస్త్రవిద్యా ప్రదర్శన సమయంలోనే రారాజుకు కర్ణునితో ' పరిచయం అయింది. అర్జునునికి దీటుగా తన పక్షములో ఉండటానికి అతనితో స్నేహం చేసాడు రారాజు. అతనిని అంగదేశానికి రాజును చేసాడు. కాబట్టి కర్ణుడు కేవలం రారాజు మిత్రుడు. అంగరాజు.

కాని కర్ణుడు మిగిలిన సామంత రాజుల మాదిరి ఊరుకోక అత్యుత్సాహం ప్రదర్శించడమే భారత యుద్ధానికి మరొక కారణమయింది. ఈ విషయం కర్ణుడి మాటలు వింటే మీకే అర్థం అవుతుంది. కర్ణుడు రాజకుమారుడైన వికర్ణుని మందలించాడు. "తాను ధర్మవిజితనా, అధర్మ విజితనా అన్న ప్రశ్నకు పాండవులే జవాబు చెప్పలేదు. నీకెందుకు. భగవంతుడు ఒక స్త్రీకి ఒక భర్తను నిర్ణయించాడు. కాని ఈ ద్రౌపది ఐదుగురిని పెళ్లి చేసుకుంది. కాబట్టి ఈమె శీలవతి కాదు. ఏక వస్త్రుగా ఉన్న ఈమెను సభకు ఈడ్చుకురావడం తప్పుకాదు. అసలు బట్టలు ఊడదీసినా తప్పులేదు." ఈ మాటలు విన్న సుయోధనుడు "దుశ్శాసనా! బానిసలైన పాండవులకు, ద్రౌపదికి బట్టలు అనవసరం. వాటి లాగేసుకో" అన్నాడు. (ఇక్కడ ఒక సంశయం. వ్యాసమహా భారతంలో పైన ఉదహరించిన మాటలు కర్ణు డు అన్నట్లు ఉంది. కాని నన్నయ్య భారతంలో సుయోధనుడు అన్నట్లు ఉంది. కాని మనకు వ్యాసభారతం ప్రమాణం కాబట్టి ద్రౌపది ఒంటి మీద ఉన్న బట్టలు విప్పమన్నది కర్ణుడు అనే అనుకోవాలి.) కర్ణుడి మాటలు దుశ్శాసనుడిలో ఉత్సాహం రేపాయి. పాండవులు తమ తమ పైగుడ్డలు తీసి కింద పెట్టారు. కాని ద్రౌపది ఏకవస్త్ర. అందుకని మిన్నకుంది. దుశ్శాసనుడు ద్రౌపది చీర కొంగు పట్టుకొని లాగాడు. ఆమె వెనక్కు లాగే కొద్ది బలవంతంగా లాగుతున్నాడు. అప్పుడు భీముడు తట్టుకోలేక పోయాడు. దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి నెత్తురు తాగుతానని శపథం చేసాడు. అసలు ఈ బట్టలు విప్పడం అనేది సుయోధనుని ఆలోచన కాదు. కర్ణుడు అలాంటి ఆలోచన సుయోధనుని మెదడులో ప్రవేశ పెట్టాడు. ద్రౌపది వస్త్రాపహరణము, భీముని ప్రతిజ్ఞ, మహాభారత యుద్ధానికి పునాది. దానికి ఆద్యుడు కర్ణుడు, ఆచరించినది సుయోధనుడు, దుశ్శాసనుడు. కర్ణుడు అంతటితో ఊరుకోలేదు. ఇంకా అధిక ప్రసంగం చేసాడు. "ఓ ద్రౌపది! ఇప్పుడు నీ భర్తలు బానిసలు. వారికి ఏ ధనమూ లేదు. నీవు ధృతరాష్ట్రుని అంతఃపురమునకు పోయి అక్కడ వారికి సేవలు చెయ్యి. ఇప్పుడు నీ యజమానులు పాండవులు కాదు. ధృతరాష్ట్రుని కుమారులు. ఇక్కడ ఉన్న వారిలో నీకు తగిన వాడిని, మరలా నిన్ను జూదంలో ఒడ్డి ఓడి పోని వాడిని భర్తగా ఎంచుకో. నీ భర్తలు బానిసలు కాబట్టి వారు నీ భర్తలు గా ఉండటానికి అనర్హులు. అని అన్నాడు. "" మిత్రుని మాటలకు పాంగిపోయాడు సుయోధనుడు. తన పంచెను పక్కకు నెట్టి తన ఎడమ తొడ చూపిస్తూ ద్రౌపది వంక చూచి నవ్వుతూ సైగ చేసాడు. ద్రౌపదికి నువ్వు ఏతొడ చూపించావో ఆ తొడలు విరుగ గొడతాను అని ప్రతిజ్ఞ చేసాడు భీముడు.

మహా భారతము సాప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

భీముడు రెండు ప్రతిజ్ఞలు చేసాడు--- ఒకటి దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి నెత్తురు తాగడం. రెండు సుయోధనుని తొడలు విరుగ గొట్టడం. ఈ ప్రతిజ్ఞలు నెరవేరడానికే మహాభారతయుద్ధం సంక్రమించింది. ఈ రెండు ప్రతిజ్ఞలు భీముడు చెయ్యడానికి ప్రత్యక్ష కారణం కర్ణుడు.

అసలు కర్ణుడికి ఈ విషయంలో సంబంధం ఏమిటి?

అందరి మాదిరి నోరుమూసుకొని కూర్చోవచ్చు కదా. కర్ణుడు సుయోధనుడికి బంధువు కాదు. కేవలం స్నేహితుడు. సుయోధనుని దయాధర్మము వలన అంగదేశానికి రాజయ్యాడు. సుయోధనుడు ఇచ్చిన చనువును దుర్వినయోగం చేసాడు. కర్ణుడు. మారణహోమానికి కారకు డయ్యాడు. అసలు కర్ణుడికి ద్రౌపది మీద కోపం, పగ ఎందుకు. ఏ కారణం లేక పోతే కర్ణుడు ఎందుకు అలా అంటాడు అని మీకు సందేహం రావచ్చు. దీనికీ ఒక కారణం ఉంది. మనం ఒక్కసారి ద్రౌపది స్వయంవరం సభకు వెళదాము. అందరి మాదిరి మత్స్యయంత్రము కొట్టడానికి కర్ణుడు లేచాడు. అప్పుడు ద్రౌపది అభ్యంతరం చెప్పింది. అతడుసూతపుత్రుడు. అతడు మత్స్య యంత్రము కొట్టినా అతనిని నేను వివాహం చేసుకోను అని నిక్కచ్చిగా చెప్పింది. వ్యాస మహా భారతంలో దీనికి సంబంధించిన శ్లోకం చదవండి. ధృష్ట్యాతు తం ద్రౌపది వాక్యముచ్చైర్ జగాద "నాహం వరయామి సూతం" సామర్షహాసం ప్రసమీక్ష్య సూర్యం తత్యాజి కర్ణః స్ఫురితం ధనుస్తత్ || (మత్స్యయంత్రమును కొట్టుటకు సమాయత్తమవుతున్న కర్ణుని చూచి ద్రౌపది "నేను సూతుడిని వరుడిగా అంగీకరించను" అని పలికింది. ఆ పలుకులు విన్న కర్ణుడు తన విల్లును పక్కన పడేసి ఆకాశంలో వెలుగుతున్న సూర్యుని వంకచూచి, విరక్తిగా ఒక నవ్వు నవ్వి అక్కడి నుండి వెళ్లిపోయాడు.)

కాని ఈ విషయం నన్నయ భారతంలో లేదు.

వ్యాసభారతంలో ఉంది. ఇది బాగానే ఉంది. కర్ణుడు సూతపుత్రుడు అని ఈసడించిన ద్రౌపది, మరి బ్రాహ్మణ వేషంలో ఉన్న అర్జునుడు మత్స్యయంత్రము కొట్టడానికి వెళుతున్నప్పుడు ఎందుకు అభ్యంతరం చెప్పలేదు. అప్పటికి మత్స్య యంత్రమును కొట్టడానికి వెళుతున్న బ్రాహ్మణ కుమారుడు అర్జునుడు అని ఆమెకు తెలియదు. అంటే బ్రాహ్మణుడు ఐతే పరవాలేదు అనుకుందా. లేక ఈ బ్రాహ్మణుడు మత్స్య యంత్రమును ఏం కొడతాడులే అని నిర్లక్ష్యం గా ఉందా! (కాని ఆ నాటి ఆచారం ప్రకారం బ్రాహ్మణులకు క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర కన్యలను వివాహమాడే అర్హత ఉంది. అందుకే అనుకుంటా నన్నయ ఈ వివాదాస్పద విషయం రాయకుండా వదిలేసాడు.

ఇంక అసలు విషయానికి వద్దాము నిండు సభలో

అవమానం జరిగిన కర్ణుడు ఊరుకుంటాడా. కర్ణుడి మనసు భగా భగా మండిపోతూ ఉంది. అవకాశం చిక్కింది. ద్రౌపదిని నిండు సభలో ఘోరంగా అవమానించాడు. బదులుకు బదులు తీర్చుకున్నాడు. అని అనుకున్నప్పటికీ, అతని ప్రతీకారం ఒక దారుణ మారణ కాండకు దారి తీసింది.

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

వీరభోజ్యం. కాని ధర్మరాజు సంధి అంటున్నాడు. సంధి జరిగితే పాండవులు సుయోధనుని దయాధర్మము మీద ఆధారపడాలి కాని స్వతంత్రరాజులు కాలేరు. కాబట్టి సంధి శ్రేయోదాయకం కాదని కృష్ణుని కి తెలుసు. కాని లోకాచారప్రకారం సంధికి వెళ్లాడు. అక్కడు పాండవుల ప్రాభవాలను, వారికి ఉన్న బలాన్ని ఏకరువు పెట్టాడు. రాబోయే యుద్ధంలో భీముడు సుయోధను, దుశ్శాసనులను ఎలా చంపుతాడో సవివరంగా ఏకరువుపెట్టాడు. రాబోయే యుద్ధంలో అంటూ యుద్ధం తథ్యం అనే సంకేతాలు పంపాడు. సుయోధనునిలో అహం రెచ్చగొట్టాడు. సంధి చెడగొట్టాడు. కృష్ణుని ఆలోచన పాండవులను యావత్తు కురు సామ్రాజ్యానికి పట్టాభిషిక్తులను చేద్దామని. దానికి యుద్ధం తప్ప వేరే మార్గం లేదు. కాబట్టి కృష్ణుని ఆలోచనా విధానం కూడా మహాభారత యుద్ధానికి కారణం అయింది. కారణాలు ఏవైనా జరిగింది మారణహోమం. అపార జననష్టం. వర్ణ సంకరం. ఎందరో తల్లులకు గర్భశోకం. ఎందరో భార్యలకు భర్త ివియోగం. ఇక్కడ ఒక చిన్న విషయం మనం చెప్పుకోవాలి. మహా భారతము ఒక ఇతిహాసము. ఇతిహాసము అంటే ఇలా జరిగింది అని అర్థము. కాబట్టి మనం అందరం ఈ మహా భారత కథ నిజంగా జరిగింది అని విశ్వసిస్తున్నాము. మన విశ్వాసమునకు విఘాతం లేకుండా ఒక విషయం చెప్పుకుందాము. ఉందా.

వ్యాసుడు ఈ మహా భారత ఇతిహాసము రాయడానికి

ప్రేరణ ఏమైనా వ్యాసుడు మహా భారతమునకు ముందే వేదములను నాలుగు భాగములుగా విభజించాడు. (కొంతమంది మూడు వేదములు అంటారు. త్రయీ విద్య అని. ఇప్పుడు ఆ విషయం అప్రస్తుతము). ఋగ్వేదములో ద్యూత సూక్తము అని ఒక సూక్తము ఉంది. ఆ సూక్తము నుండి కొన్ని శ్లోకాలు ఆ శ్లోకాలకు సాయణాచార్య భాష్యము, దానికి తెలుగు అనువాదము మీకోసం ఇస్తున్నాను. ఋగ్వేద సూక్తములు

2 నమామి మేధ నజిహేళ ఏషా శివాసభిభ్య ఉతమహ్యమాసీత్ |
అక్షస్యాహ మేక పరస్య హేతోరను వ్రతామవజాయామరోధమ్||
అనువాదము:

ఏషా=నా భార్య, మా=జూదరినగు, నన్ను, నమిమేధ=కోపగించుకొనుటలేదు.
నజిహేళే=సిగ్గుపడుటలేదు, సభిభ్య:-నా స్నేహితులకు, శివా=సుఖమును కలుగచేయునదిగా,
ఆసీత్ = ఉండెను, ఉత= ఇంకనూ, మహ్యం=నాకు సంతోషమును కలుగచేయునదిగ నుండెను
ఇతం= ఇట్లు, అను వ్రతామ్= అనుకూలమైన, జాయామ్=భార్యను, ఏకపరస్య-ప్రధానమైన ఒక,
అక్షస్య హేతోః=పాచిక కారణముగా అహమ్ అవరోధమ్ =నేను వదలిపెట్టినాను.

4. అన్యేజాయాం పరిమృశన్త ిస్య యస్యాగృధద్వే దనే వాజ్య క్షః
పితామాతాభ్రాతర ఏనమాహుః నజానీమో నయతాబద్ధతమ్||

యస్య= ఏ జూదరికి, వేదనే= ధనమునందు, వాజీ=బలవంతమగు, అక్షః=పాచిక,
అగృధత్=కోరికలను (ఆశను) కలుగచేయుచున్నదో, తస్యఅస్య=అటువంటి జూదరి యొక్క

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

జాయాం= భార్యను, అన్యే=తోటిజూదరులు, పరిమృశన్తి=వస్తు, కేశములను లాగుచూ ఆలింగనము చేయుచున్నారు. ఇంకనూ పితామాతా = జూదరి తల్లి తండ్రులు, భ్రాతరః=సహోదరులు, ఏనం : జూదరిని గూర్చి, ఆపూః= ఇట్లు చెప్పుచున్నారు. మాకు ఇతనిని గూర్చి తెలియదు త్రాడుతో, బద్ధమేతం=బంధించబడిన ఈ జూదరిని, ఓజూదరులారా! నయత=మీ ఇష్టము వచ్చిన ప్రదేశమునకు తీసుకు వెళ్లండి.

7.అక్షాన ఇదజ్ఞు శినోనితోదినో నికృత్వానస్త వనాస్తావయిష్లవః|

కుమారదేష్టా జయతః పునర్హణో కితవస్యబర్హణా||

అక్షాన ఇత్ పాచికలే, అంకుశినః=అంకుశము వంటివి. నితోదినః=బాధను కలుగచేయునవి.

నికృత్వానః = పరాజయమునందు (ఖండించునవి, ఛేదించునవి), కితవస్య=జూదరికి,

తపనాః= పరాజయముద్వారా సంతాపమును కలుగజేయునవి. తావయిష్లవః = సర్వస్వమును

హరించుట ద్వారా కుటుంబమును దహించుచున్నవి. ఇంకనూ జయతః=జయించవలెనను,

కితవస్య= జూదరికి, కుమారదేష్టాః

ధనమును కలుగచేసి మరలా పోగొట్టుచున్నవి, మధ్వా=తేనెతో, సంవృత్తాః= కూడిన

మాటలవలె ప్రత్యర్థియగు

జూదరి ద్వారా, బర్హణా= సర్వస్వమును హరించుటచేత,

కితవస్యపునర్హణః=జూదరిని మరల హింసించునవిగా నున్నవి. పైశ్లోకాలు చదువుతుంటే

మనకు మహా భారతములోని ద్యూత సన్నివేశము గుర్తుకు వస్తుంది. ధర్మరాజు ద్యూత

వ్యసనము, శకుని ధర్మరాజును తన తేనె లాంటి మాటలతో మోసగించి, రాజ్యమును,

సోదరులను తుదకు భార్యను ఒడ్డెట్టు చెయ్యడం, ద్యూతములో ఓడిపోయిన వారిని అతని

సోదరులు దూషించడం, ద్యూతములో గెలిచినవారు, ఓడిపోయిన వారి భార్యల వస్తుములు

ఊడదీయడం. (పరిమృశన్తి=వస్తుకేశములను లాగుచూ ఆలింగనము చేయుచున్నారు-- ఇక్కడ

కూడా దుశ్వాసనుడు కేశములు లాగాడు, వస్తుములు లాగాడు, సుయోధనుడు ద్రౌపదిని వచ్చి

తన తొడమీద కూర్చోమన్నాడు). మహాభారతంలో ద్యూతము అత్యంత ముఖ్య ఘట్టము.

మహాభారత యుద్ధమునకు ద్యూతము నాంది. అలాంటి ద్యూతము గురించి ఋగ్వేదములో

కొన్ని మంత్రములు ఉండటం యాద్యచ్ఛికమే. కాని ఆ మంత్రములు మహాభారత రచనకు

ప్రేరణ కావచ్చు.... కాకపోవచ్చు. ఏది ఏమైనా, మహాభారతయుము వినాశనాన్ని మిగిల్చింది

అన్నది అక్షరసత్యము. కృతయుగాంతంలో దేవాసుర యుద్ధము, త్రేతాయుగాంతంలో

రామరావణ యుద్ధము జరిగాయి.

కాని అవి మహాభారత యుద్ధమంతటి తీవ్రమైనవి కావు.

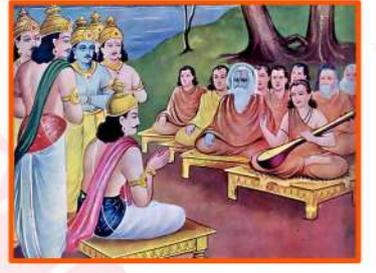
ఇంతటి జననష్టము జరగలేదు. కాని మహాభారత యుద్ధము గెలిచిన ధర్మరాజుకు

భస్మసింహాసనమును మాత్రం మిగిల్చింది.

అమరనధ్ అమర్

మహా భారతము సౌప్తిక పర్వము ద్వితీయాశ్వాసము

కాబట్టి ఈ మహా భారత యుద్ధమును చూచి అయినా మరొక ప్రపంచ యుద్ధానికి నాంది పలకకుండా ఉంటే అదే చాలు.

భవదీయుడు.
(చిన్న.సి. అమరనాథ్)
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

Editing
C. AMARANATH AMAR
సవరణ
అమరనాథ్ అమర్